

NAȚIUNILE UNITE
MOLDOVA

RAPORT ANUAL AL ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE PRIVIND REZULTATELE ȚĂRII ÎN 2022

ORGANIZAȚIA NAȚIUNILOR
UNITE MOLDOVA

Martie 2023

Sursa foto: UNFPA

Flashmob pentru a marca atingerea a 8 miliarde de persoane din lume

CUPRINS

ACRONIME	3
CUVÂNT ÎNAINTE	4
ECHIPA DE ȚARĂ A ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE ÎN MOLDOVA	5
PRINCIPALII PARTENERI DE DEZVOLTARE AI SISTEMULUI ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE PENTRU DEZVOLTARE ÎN ȚARĂ	6
Capitolul 1. PRINCIPALELE EVOLUȚII DIN ȚARĂ ȘI CONTEXTUL REGIONAL	7
Capitolul 2. SPRIJINUL SISTEMULUI DE DEZVOLTARE AL ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE PENTRU PRIORITĂȚILE NAȚIONALE DE DEZVOLTARE PRIN INTERMEDIUL CADRULUI DE COOPERARE	9
2.1. PREZENTAREA GENERALĂ A REZULTATELOR CADRULUI DE COOPERARE.....	9
2.2. PRIORITĂȚILE, REZULTATELE ȘI PRODUSELE CADRULUI DE COOPERARE	10
REZULTATUL 1: GUVERNARE, DREPTURILE OMULUI ȘI EGALITATEA DE GEN	10
REZULTATUL 2: CREȘTERE ECONOMICĂ DURABILĂ, FAVORABILĂ INCLUZIUNII ȘI ECHITABILĂ	14
REZULTATUL 3: DURABILITATEA ȘI REZILIENȚA MEDIULUI	17
REZULTATUL 4: DEZVOLTARE SOCIALĂ INCLUZIVĂ ȘI ECHITABILĂ	19
2.3. SPRIJINUL ACORDAT DE ORGANIZAȚIA NAȚIUNILOR UNITE PARTENERIATELOR ȘI FINANȚAREA AGENDEI 2030	24
2.4. REZULTATELE COOPERĂRII MAI MARI ȘI MAI EFICACE A ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE: COERENȚA, EFICACITATEA ȘI EFICIENȚA ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE.....	28
2.5. LECȚII ÎNVĂȚATE	30
2.6. SINTEZĂ FINANCIARĂ ȘI MOBILIZAREA RESURSELOR	31
Capitolul 3. PRIORITĂȚILE ECHIPEI DE ȚARĂ A ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE PENTRU ANUL 2023	33
ANEXA I. LISTA PRINCIPALILOR PARTENERI DE FINANȚARE AI SISTEMULUI DE DEZVOLTARE AL ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE ÎN ȚARĂ ÎN 2022	34
ANEXA II. LISTA PRINCIPALILOR PARTENERI DE IMPLEMENTARE AI SISTEMULUI DE DEZVOLTARE AL ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE ÎN ȚARĂ ÎN 2022	35

ACT	Analiza comună de țară a Organizației Națiunilor Unite
APL	Autoritate publică locală
BNS	Biroul Național de Statistică
COVID-19	Pandemia cauzată de virusul 2019-nCov
CPDD ONU	Cadrul de parteneriat pentru dezvoltare durabilă al Organizației Națiunilor Unite
CPRF	Cadrul de evaluare a cheltuielilor publice și a responsabilității financiare
EI	Educație Incluzivă
EOM	Echipa de operațiuni și management a Organizației Națiunilor Unite
EȚONU	Echipa de Țară a Organizației Națiunilor Unite
FFMP	Fondul fiduciar multipartener
GCONU	Grupul de comunicare al Organizației Națiunilor Unite
CCTA ONU	Comitetul Consultativ al Tinerilor și Adolescenților al Organizației Națiunilor Unite în Moldova
HIV	Virusul imunodeficienței umane
ÎMM	Întreprinderi mici și mijlocii
ODD	Obiectivele de dezvoltare durabilă
ONG	Organizație neguvernamentală
ONU	Organizația Națiunilor Unite
OSC	Organizație a societății civile
OSCE	Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa
PAF	Principiile de abilitare a femeilor
PRRR	Plan Regional de Răspuns pentru Refugiați
TBC	Tuberculoza
TI	Tehnologia Informației
TIC	Tehnologia Informației și Comunicațiilor
UE	Uniunea Europeană
VBG	Violența bazată pe gen
VÎFF	Violența împotriva femeilor și fetelor

CUVÂNT ÎNAINTE

Stimate cititor,

În numele Echipei de Țară a Organizației Națiunilor Unite (EȚONU) din Republica Moldova, îmi face plăcere să vă invit să treceți în revistă rezultatele obținute de Organizația Națiunilor Unite în Raportul nostru privind rezultatele de țară pentru 2022.

Războiul din Ucraina a necesitat ajustări semnificative ale modului în care Organizația Națiunilor Unite a funcționat în Republica Moldova în 2022. Având în vedere vulnerabilitățile existente, EȚONU, în răspunsul său imediat la război, a acordat o importanță deosebită asigurării faptului că sprijinul a fost acordat nu numai refugiaților, ci și comunităților-gazdă și familiilor-gazdă, cu accent pe toate intervențiile care au o abordare de consolidare a sistemului. Acest lucru a fost menit să asigure faptul că răspunsul refugiaților nu este un proces paralel, ci mai degrabă un răspuns complementar care să sprijine atât refugiații, cât și comunitățile moldovenești, răspunzând nevoilor umanitare, abordând în același timp provocările de dezvoltare existente într-un mod care a prevenit, de asemenea, apariția tensiunilor dintre populația refugiată și comunitățile-gazdă.

Prezentul raport trece în revistă progresele înregistrate în 2022 de Organizația Națiunilor Unite în ceea ce privește punerea în aplicare a Cadrelor strategice de parteneriat pentru dezvoltare durabilă, împreună cu numeroșii noștri parteneri, în sprijinirea Republicii Moldova în realizarea priorităților sale naționale de dezvoltare și a obiectivelor stabilite în Agenda 2030 de dezvoltare durabilă. Acesta prezintă în continuare lecțiile învățate și oferă o imagine de ansamblu a priorităților și ambițiilor noastre pentru 2023.

În tot acest timp, Organizația Națiunilor Unite rămâne un partener puternic și de încredere pentru Guvernul Republicii Moldova. În completarea răspunsului refugiaților, echipa de țară a ONU a lansat o Ofertă de răspuns la situații de urgență pentru dezvoltare menită să sprijine Guvernul Republicii Moldova în abordarea impactului războiului din Ucraina asupra costului alimentelor, energiei și serviciilor de bază.

Sprijinul comun al Organizației Națiunilor Unite a contribuit la realizări politice importante în 2022, care au înregistrat progrese în ceea ce privește egalitatea de gen și drepturile omului. Au fost dezvoltate noi parteneriate cu mediul academic, sectorul privat, societatea civilă, tineri și parteneri de dezvoltare în jurul proceselor de analiză comună de țară a Organizației Națiunilor Unite, al următorului nostru cadru de cooperare strategică și al ambițiilor europene viitoare ale Republicii Moldova.

În plus, Organizația Națiunilor Unite a continuat să ia măsuri concrete pentru a asigura coerența, eficacitatea și eficiența intervențiilor, precum și pentru a consolida operațiunile comune, pentru a consolida parteneriatele și pentru a avansa eforturile de promovare și comunicare. Principiul de a nu lăsa pe nimeni în urmă a rămas o prioritate în 2022. EȚONU a majorat alocările pentru activitățile legate de egalitatea de gen ca obiectiv principal sau semnificativ (la 61%). EȚONU s-a angajat, de asemenea, să ia toate măsurile necesare și adecvate pentru a obține incluziunea și nediscriminarea persoanelor cu dizabilități la locul de muncă, prin aprobarea unei declarații de nediscriminare în acest sens.

În ceea ce privește perspectiva de colaborare, EȚONU și Guvernul Republicii Moldova au finalizat și semnat noul Cadru de Cooperare al ONU pentru Dezvoltare Durabilă pentru 2023-2027, iar Parlamentul a adoptat Strategia Națională de Dezvoltare «Moldova Europeană 2030» revizuită. Cadrele respective oferă o bază solidă pentru a ne ghida activitatea în următorii ani pentru a sprijini Guvernul Republicii Moldova pe calea integrării europene.

Toate cele de mai sus și multe altele sunt surprinse în prezentul Raport privind rezultatele țării în 2022. În timpul parcurgerii prezentului raport, vă invit să vă alăturați la serbarea realizărilor noastre, dar și să reflectați asupra numeroaselor lucruri care încă sunt de făcut pentru a îmbunătăți viața oamenilor din Republica Moldova.

Cu respect,

SIMON SPRINGETT

Coordonator Rezident al Organizației Națiunilor Unite în Republica Moldova

ECHIPA DE ȚARĂ A ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE ÎN MOLDOVA

Echipa de Țară a Organizației Națiunilor Unite (EȚONU) este compusă din reprezentanți ai agențiilor specializate, fondurilor și programelor Organizației Națiunilor Unite și altor entități ale Organizației Națiunilor Unite care activează în Republica Moldova și care susțin în comun țara în realizarea priorităților sale naționale de dezvoltare și implementare a Agendei 2030 de Dezvoltare Durabilă. EȚONU este prezidată de Coordonatorul Rezident al Organizației Națiunilor Unite, care se subordonează și

este reprezentantul desemnat al Secretarului General al Organizației Națiunilor Unite pentru operațiuni de dezvoltare în țară.

Numărul membrilor EȚONU a crescut constant de-a lungul anilor și constituie în prezent 26 de entități (dintre care 17 au prezență fizică în țară), fiecare avându-și propriul domeniu de activitate, toți funcționând într-un mod coordonat și unificat.

United Nations funds and programmes, specialized agencies and other United Nations entities working in Moldova.

Resident Coordinator Office UN Moldova

În activitatea sa, EȚONU se ghidează după Cadru de parteneriat ONU - Republica Moldova pentru Dezvoltare Durabilă (CPDD ONU) pentru 2018-2022, care definește patru domenii strategice prioritare:

Guvernare, drepturile omului și egalitate de gen

Creștere economică durabilă, incluzivă și echitabilă

Durabilitatea și reziliența mediului

Dezvoltare socială incluzivă și echitabilă

Principiile fundamentale de a nu lăsa pe nimeni în urmă, drepturile omului, egalitatea de gen și abilitarea femeilor, durabilitatea și reziliența, precum și responsabilizarea sunt transversale și integrate în toate domeniile prioritare, cu un accent deosebit pe susținerea celor mai vulnerabile și defavorizate grupuri.

Activitatea EȚONU este facilitată de mai multe grupuri de lucru inter-agenții și tematice care contribuie la implementarea eficientă a CPDD ONU pentru 2018–2022, precum și a planurilor de lucru comune asociate acestora. Din cauza războiului din Ucraina, în 2022, structurile inter-agenții s-au consolidat pentru a coordona răspunsul de urgență în cadrul Planului Regional de Răspuns pentru Refugiați (PRRR) și conducerea generală a UNHCR.

PRINCIPALII PARTENERI DE DEZVOLTARE AI SISTEMULUI ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE PENTRU DEZVOLTARE DIN ȚARĂ

Implementarea cu succes a programelor ONU în Moldova și acordarea sprijinului cetățenilor nu ar fi posibile fără partenerii noștri valoroși de dezvoltare, adică partenerii internaționali de dezvoltare și finanțare, și Guvernul, printre mulți alții. Mai multe parteneriate, în special cu sectorul privat și cu instituțiile financiare internaționale (IFI), au fost dezvoltate și au produs în permanență rezultate notabile în avansarea agendei de dezvoltare în țară.

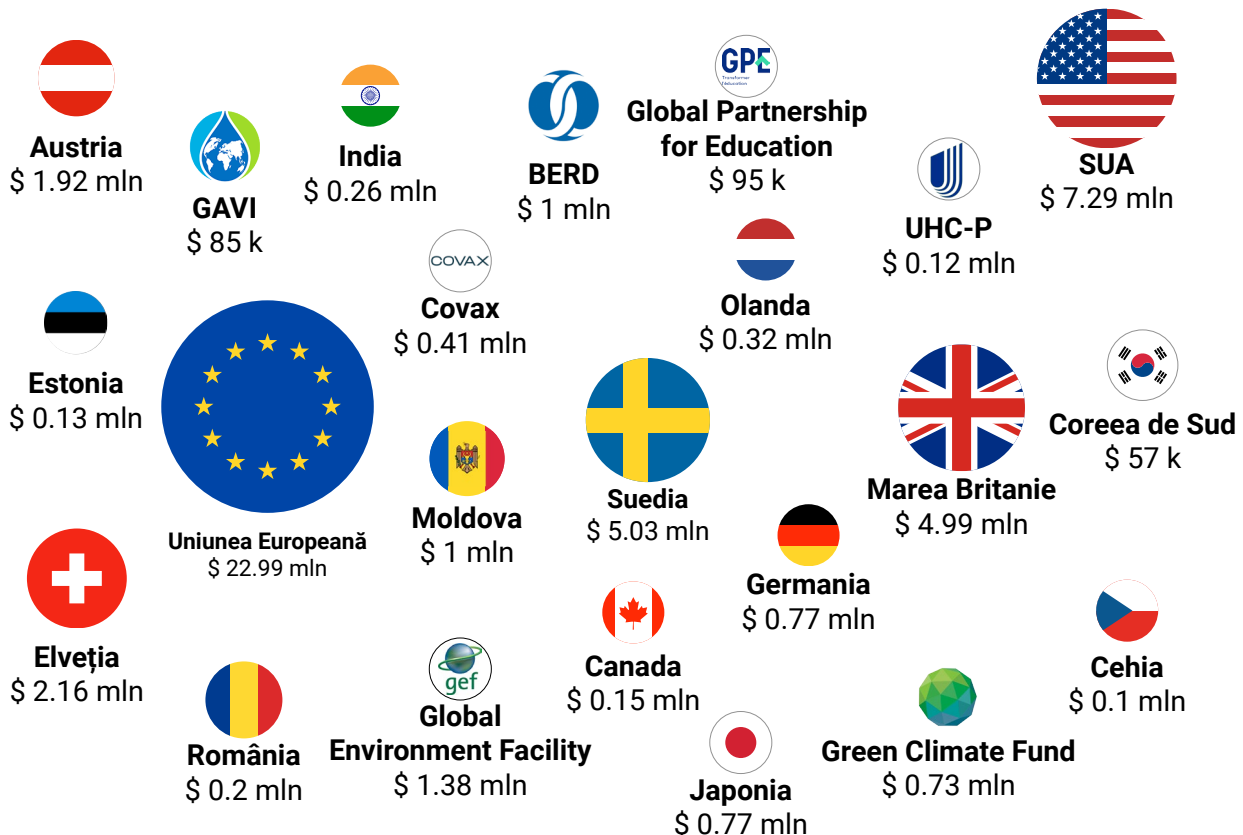
Ca și în anii precedenți, UE rămâne cel mai mare partener al nostru, cu aproximativ 40% (23 milioane dolari SUA) din finanțarea totală pentru ONU în Moldova, acoperind intervențiile în cele patru domenii prioritare ale CPDD. În același timp, ONU a avut doi noi contribuitori importanți în 2022: Guvernul Republicii Moldova – 1 milion de

dolari SUA și BERD – 1 milion de dolari SUA (sprijin pentru procesele de digitalizare pentru Serviciul Vamal al Republicii Moldova) pentru programe în domeniile bunei guvernări, dezvoltării regionale și locale.

În 2022, ONU a colaborat îndeaproape cu Platforma de Sprijin a Republicii¹ Moldova, care își propune să ajute țara să facă față impactului războiului Rusiei împotriva Ucrainei pe termen scurt și să ofere sprijin pentru integrarea europeană, pe termen lung.

Datorită relației solide cu principalii parteneri de dezvoltare, sistemul Organizației Națiunilor Unite din Moldova s-a angajat în 2022 să sprijine țara cu agenda de aderare la UE, prin cartografierea potențialului sprijin care urmează să fie furnizat.

PARTENERI DE DEZVOLTARE CARE AU ADUS CONTRIBUȚII GENEROASE CĂTRE ONU MOLDOVA ÎN 2022* (pe baza resurselor disponibile raportate de agențiile ONU în 2022)

* Resurse suplimentare donate de finanțarea de bază, Fondul comun pentru ODD, Fondul de consolidare a păcii – circa 8 milioane de dolari SUA (răspunsul refugiaților nu este inclus).

¹ Platforma de Suport pentru Moldova își propune să genereze asistență politică, financiară și materială imediată, precum și expertiză aprofundată pentru procesul de reformă democratică, din partea instituțiilor și statelor membre ale Uniunii Europene, a țărilor G7, a instituțiilor financiare internaționale și a organizațiilor internaționale, precum și a altor parteneri de dezvoltare.

CAPITOLUL 1: PRINCIPALELE EVOLUȚII DIN ȚARĂ ȘI CONTEXTUL REGIONAL

Principalele evoluții politice

Pe parcursul anului 2022 situația din Moldova a fost profund afectată de războiul Rusiei împotriva Ucrainei. Afluxul uriaș de refugiați în Moldova a fost o provocare fără precedent pentru țară, cu un răspuns impresionant din partea guvernului.

Îngrijorările cu privire la implicațiile potențial directe de securitate ale războiului au determinat Moldova să-și accelereze eforturile de aderare la UE. Republicii Moldova i s-a acordat statutul de țară candidată la 23 iunie 2022.

Avându-și securitatea energetică sub presiune, Moldova a încercat să diversifice aprovizionarea cu gaze și energie electrică din surse alternative din Europa, însă aceasta a venit la un cost mai mare și Chișinăul rămâne parțial dependent de regiunea transnistreană și de furnizarea de gaze din Rusia.

Relația dintre Chișinău și Tiraspol a fost, de asemenea, afectată. Din martie formatul 5+2 în procesul de reglementare a conflictului transnistrean a fost suspendat, discuțiile continuând doar în formatul 1+1. Odată cu criza energetică din toamnă, relațiile s-au deteriorat și mai mult.

Guvernul Republicii Moldova a continuat combaterea corupției. Au avut loc o serie de arestări la nivel înalt, iar mai multe personalități politice au fost acuzate de implicare în acte de corupție majoră.

În contextul războiului, s-a înregistrat, de asemenea, o creștere a dezinformării și a discursurilor de incitare la ură. În plus, a fost adoptată legislația mult așteptată privind infracțiunile motivate de prejudecăți, care prevede norme legale pentru protejarea victimelor și prevenirea și pedepsirea unor astfel de infracțiuni.

Principalele evoluții economice

În pofida creșterii economice solide din 2022, Moldova nu a putut profita de avantajele redresării post-Covid din cauza crizei energetice, a inflației exorbitante, a perturbărilor comerțului, a deteriorării logisticii/lanțului de aprovizionare și a aflului de refugiați, ceea ce a

scos la iveală provocări sistemice și a dus la o recesiune economică de 5,9%. Seceta din agricultură, Seceta din agricultură prețurile ridicate ale factorilor de producție, penuria de îngrășăminte și deteriorarea accesului la piețe din cauza războiului din Ucraina au reprezentat, de asemenea, provocări asupra sistemelor alimentare și a securității alimentare. În special, [producția agricolă](#) a scăzut la niveluri scăzute din punct de vedere istoric, afectând în mod drastic agricultorii vulnerabili, în special micii agricultori.

Dependența de Rusia pentru aprovizionarea cu energie, precum și prețurile ridicate la gaze, combustibil și electricitate au contribuit la o contracție a producției industriale cu 5,1%. Sectorul construcțiilor, care s-a dezvoltat dinamic, a înregistrat o scădere de aproape 13,9% față de 2021.

Moldova se numără printre țările cu cea mai mare inflație anuală din regiune (media de [28.7%](#) pe an), depășind România ([13.8%](#)) și Ucraina ([20.2%](#)). În 2022 s-a înregistrat o creștere de aproape două ori a prețurilor la energie, inclusiv al gazului, electricității și combustibilului, iar prețurile la alimente și costurile de transport au crescut cu aproximativ o treime. În plus, salariile reale au scăzut cu peste 10,5%. Deși remitențele au crescut cu circa [o treime față de anul anterior Covid](#), impactul acestora asupra susținerii consumului intern a fost marginal din cauza faptului că a fost compensat de creșterea prețurilor de consum. Prin urmare, gospodăriile care depind de transferurile de bani din străinătate se confruntă cu un risc persistent ridicat de a fi împinse în sărăcie.

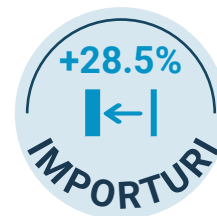
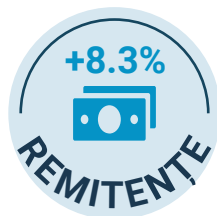
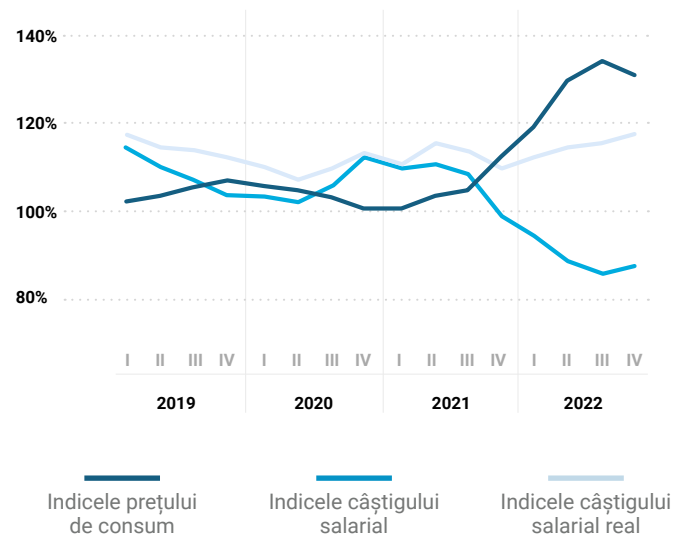
Pentru a preveni sărăcirea populației și pentru a atenua impactul crizei energetice, Guvernul a introdus compensarea la factura de gaze și energie electrică pentru grupurile vulnerabile ale populației, a majorat sumele acordate în cadrul programului de prestații în numerar «Ajutor Social», a majorat pensiile, a ajustat și echilibrat salariul minim în sectorul privat și public. Însă aceste măsuri nu au fost suficiente pentru a compensa efectele crizei multiple asupra gospodăriilor.

În încercarea de a reduce inflația, Banca Națională a Moldovei și-a înăsprit politica monetară, ceea ce a adăugat presiune asupra IMM-urilor care sunt deja

afectate de lipsa accesului la finanțare. Cu toate acestea, într-un efort de a scuti sectorul privat de sarcinile de reglementare inutile și de a îmbunătăți mediul de afaceri, Guvernul a inițiat simplificarea procedurilor de afaceri. În plus, Guvernul și-a extins eforturile de subvenționare a IMM-urilor, cu scopul de a facilita exporturile, de a promova modernizarea tehnologică și de a îmbunătăți eficiența energetică.

Pentru a extinde sprijinul acordat populației, Guvernul Republicii Moldova și-a majorat cheltuielile publice. Cea mai mare parte a cheltuielilor (33,9% din bugetul public național) au fost dedicate protecției sociale, urmate de educație (16,6%) și sănătate (12,1%). Deficitul bugetului public a ajuns la 6% în 2022, în timp ce datoria publică va crește, probabil, la 40% până în 2024.

Indicele real al salariilor și indicele prețurilor de consum (comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent)

PROGRESSE PRIVIND IMPLEMENTARE ODD²

² Raportul privind dezvoltarea durabilă pentru 2022 (sdgindex.org)

CAPITOLUL 2: SPRIJINUL SISTEMULUI DE DEZVOLTARE AL ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE PENTRU PRIORITĂȚILE NAȚIONALE DE DEZVOLTARE PRIN INTERMEDIUL CADRULUI DE COOPERARE

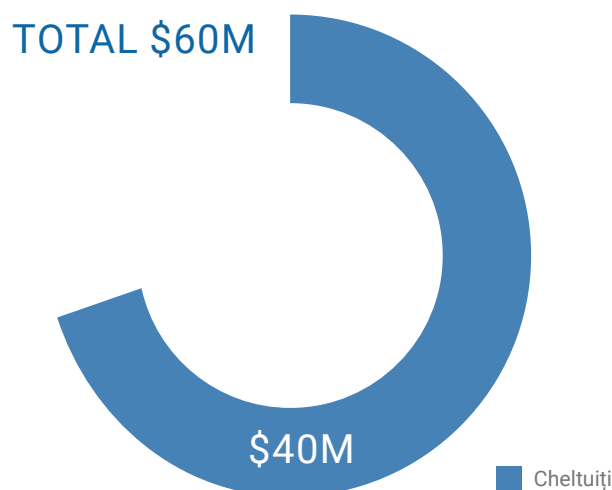
2.1. PREZENTAREA GENERALĂ A REZULTATELOR CADRULUI DE COOPERARE

Activitatea noastră din 2022 a fost puternic afectată de războiul din Ucraina. Pe lângă răspunsul coordonat între agenții pentru refugiați în cadrul PRRR, Organizația Națiunilor Unite în Moldova a elaborat o Ofertă de răspuns la situații de urgență pentru dezvoltare, subliniind sprijinul specific și scalat în cadrul de parteneriat acordat Guvernului pentru a răspunde crizelor socio-economice cauzate sau exacerbate de războiul din Ucraina. În același timp, EȚONU a continuat să sprijine țara în punerea în aplicare a priorităților sale de dezvoltare și în realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD), consolidând progresele înregistrate în cele patru direcții strategice ale activității sale, prin promovarea drepturilor omului și a egalității de gen și consolidarea capacităților instituționale și de guvernare, îmbunătățirea accesului la locuri de muncă decente și consolidarea serviciilor și a infrastructurii locale, îmbunătățirea calității educației, a serviciilor de sănătate și a asistenței sociale și promovarea dezvoltării reziliente la schimbările climatice.

În pofida provocărilor fără precedent generate de războiul din Ucraina, Organizația Națiunilor Unite a înregistrat progrese semnificative în ceea ce privește rezultatele pe care și-a propus să le realizeze în 2022, inclusiv în Ofertă de răspuns la situații de urgență pentru dezvoltare, nou-elaborată.

La nivelul produselor, 79% din cei 87 de indicatori la nivel de produs pentru care au fost disponibile date în 2022 au fost pe deplin realizați sau realizați la un nivel ridicat. Organizația Națiunilor Unite în Moldova a reușit să obțină o finanțare bazată pe granturi în valoare de aproximativ 60 de milioane de dolari SUA pentru implementarea planului comun de lucru pentru dezvoltare care face obiectul prezentului raport pentru CPDD ONU în 2022. Din această sumă, 40 de milioane de dolari SUA au fost programați (66%), iar restul au fost reportați către anul 2023. Rata de punere în aplicare a programului a fost redusă în 2022 din cauza extinderii dimensiunii umanitare a activității EȚONU. Fondurile au fost direcționate către programe și proiecte care acoperă toate ODD-urile, cea mai mare parte a cheltuielilor fiind direcționată către ODD 1, 3, 5, 11 și 16.

Resurse mobilizate de ONU în 2022

Cea mai mare parte a cheltuielilor fiind direcționată către:

În 2022, EȚONU a colaborat îndeaproape cu Guvernul pentru a finaliza următorul cadru de cooperare pentru dezvoltare durabilă, care va ghida activitatea Organizației Națiunilor Unite în țară pentru perioada 2023-2027. În 2023, Organizația Națiunilor Unite va continua să ofere sprijin prin intermediul Ofertei de răspuns în caz de urgență pentru dezvoltare și va pune în aplicare, de asemenea, Planul Regional de Răspuns pentru Refugiați.

Eforturile de îmbunătățire a coerenței, a eficacității și a eficienței în ceea ce privește punerea în aplicare a programelor, operațiunile și comunicarea vor rămâne o prioritate.

2.2. PRIORITĂȚILE, REZULTATELE ȘI PRODUSELE CADRULUI DE COOPERARE

REZULTATUL 1: GUVERNARE, DREPTURILE OMULUI ȘI EGALITATEA DE GEN

Alinierea la Obiectivele de Dezvoltare Durabilă

11 Entități ONU: FAO, IOM, OHCHR, UN Women, UNDP, UNECE, UNESCO, UNFPA, UNHCR, UNICEF, WHO
Cheltueli 2022: 6,740,225 de dolari SUA

Organizația Națiunilor Unite a obținut mai multe rezultate notabile în domeniul guvernării, al drepturilor omului și al egalității de gen, în pofida contextului dificil al războiului din Ucraina.

Consolidarea capacităților de date pentru ODD-uri (produsul 1.1)

Anul 2022 a culminat cu realizări importante în domeniul statisticii oficiale, la care ONU Moldova a contribuit semnificativ în cadrul CPDD 2018-2022. Au fost aprobate mai multe documente-cheie de politică, cum ar fi [Strategia de dezvoltare a sistemului statistic național pentru perioada 2023-2030 și Planul de acțiune corespunzător](#), precum și [Cadru național de monitorizare a implementării Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030](#). De asemenea, s-au îmbunătățit disponibilitatea și calitatea datelor privind populația și migrația la nivel național și local (Sistemul de informare privind populația și migrația fiind aprobat și recalculat datele privind populația la nivel național și subnațional, elaborate profilurile demografice ale mun. Chișinău, Bălți, Ialoveni, UAT Găgăuzia, emisă publicația statistică "Copiii în Moldova", revizuite statisticile privind criminalitatea și justiția, elaborate statistici privind diaspora, statistici agrometeorologice etc.). Capacitățile instituționale ale Biroului Național de Statistică și ale altor organisme guvernamentale relevante în ceea ce privește colectarea și prelucrarea datelor în conformitate cu practicile și standardele europene au fost consolidate datorită eforturilor comune ale EȚONU. Coordonatorul rezident co-prezidează Consiliul sectorial al asistenței externe în domeniul statisticii oficiale.

Consolidarea capacităților instituțiilor pentru drepturile omului și ale societății civile de a proteja drepturile omului (produsul 1.2)

60 de OSC-uri naționale și locale au evaluat peste 300 de recomandări privind drepturile omului, emise de organismele internaționale de monitorizare a drepturilor omului, după ce au fost abilitate de către EȚONU să tragă la răspundere responsabilii pentru respectarea drepturilor omului.

ONU a sprijinit instituțiile naționale pentru drepturile omului în consolidarea în continuare a rolului lor în sistemul de protecție a drepturilor omului. Avocatul poporului pentru drepturile copilului poate în prezent să genereze dovezi cu privire la preocupările emergente legate de drepturile copilului și să emită rapoarte anuale periodice care sunt discutate în Parlament, cu autoritățile centrale și locale, cu copiii și cu reprezentanții OSC-urilor pentru a aborda barierele existente.

Sistemul mediatorilor comunitari romi de pe ambele maluri ale Nistrului a fost consolidat, iar 570 de romi din regiunea transnistreană au beneficiat de sprijinul mediatorilor.

Consolidarea capacităților instituțiilor naționale de promovare a integrității, egalității de gen și drepturilor omului (produsul 1.3)

Sprijinul pentru formularea politicilor, oferit de EȚONU, s-a concretizat în mai multe documente naționale strategice esențiale care abordează transformarea digitală, reforma administrației publice, gestionarea finanțelor publice, egalitatea de gen, migrația și azilul, reziliența demografică și a tinerilor, îmbătrânirea activă și în condiții bune de sănătate etc., care stau la baza eforturilor țării de a îndeplini condițiile UE, precum și de a respecta angajamentele internaționale și prioritățile de dezvoltare.

Activitatea ONU a deschis calea către strategii de finanțare mai reziliente și bazate pe date concrete. Evaluarea finanțelor pentru dezvoltare și evaluările sectoriale ale cheltuielilor informează reformele critice pentru a stimula redresarea durabilă și realizarea ODD.

Sursa foto: PNUD

Echipe multidisciplinare din Chirsova elaborează Planul de acțiune pentru reducerea violenței

Egalitatea și nediscriminarea au fost avansate în continuare. Circa 2.100 de funcționari publici (inclusiv 1.533 de femei) au capacități de a integra egalitatea de gen și abilitarea femeilor, îmbătrânirea, prevenirea discriminării și a hărțuirii, și altele în politici și bugete.

46 de APL au semnat Carta europeană pentru egalitatea între femei și bărbați în viața locală, iar mai multe autorități publice centrale au aplicat principiile egalității de gen la nivel instituțional (de ex., prin efectuarea auditului de gen, reglementarea prevenirii hărțuirii sexuale, reînființarea Grupului de femei din noua legislatură).

Cadrul de integritate și anticorupție la nivel subnațional a fost modificat datorită contribuției ONU. În consecință, municipiile Ungheni și Cahul au aprobat și au inițiat implementarea Planurilor strategice locale de acțiune anticorupție, care vizează consolidarea integrității serviciilor publice locale și reducerea corupției în zonele vulnerabile. În plus, acestea sunt primele două municipii din Moldova certificate ca fiind conforme cu standardele ISO 9001 (Managementul Calității) și ISO 37001 (Combaterea dării de mită).

Alte 8 centre de tineret au extins Rețeaua Națională de Centre de Tineret la 52 de entități din întreaga țară, oferind tinerilor diferite oportunități de a se dezvolta și de a participa la viața civică. Cinci Centre de tineret din Nisporeni, Bălți, Soroca, Criuleni și Orhei au devenit pe deplin accesibile pentru tinerii cu diferite dizabilități.

Sursa foto: UNFPA

Tinerii care interacționează și socializează în timpul activității de grup la Susleni / Centrul de Tineret Orhei

Digitalizarea a fost avansată în întreaga activitate a EȚONU, servind ca un factor-cheie pentru sprijinirea modernizării țării. Astfel, securitatea transfrontalieră a fost sporită datorită modernizării sistemelor informatice ale vămilor, alfabetizarea digitală a funcționarilor publici a fost îmbunătățită, au fost înființate mai multe servicii electronice, 25 de școli din întreaga țară au elaborat strategii cuprinzătoare de transformare digitală, iar 10 laboratoare digitale noi au fost dotate cu calculatoare de ultimă generație – pentru a menționa doar câteva.

Consolidarea implicării civice și a participării la guvernarea democratică (produsul 1.4)

EȚONU a contribuit la crearea unui mediu propice unei participări egale la procesele democratice din țară. Astfel, soluțiile digitale adoptate de Comisia Electorală Centrală au permis instituției să analizeze și să urmărească datele privind finanțele partidelor și să consolideze controlul civic asupra activității partidelor politice. 3.000 de persoane au învățat și au experimentat procesele democratice în acțiune datorită programului extins de educație civică adaptat vârstei.

Sursa foto: PNUD

“Învățând despre democrație, devenim oameni liberi și cetățeni responsabili

Angelica Caraman, președinta Comisiei Electorale Centrale

Accesibilitatea secțiilor de votare din întreaga țară a fost evaluată cu sprijinul ONU, constatând că 72% din spațiile respective nu sunt accesibile. În parteneriat cu OSC Motivație a fost elaborat un ghid practic pentru a consilia APL cu privire la modul de a face secțiile de votare mai accesibile și mai inclusive.

Peste 35 de mii de tineri femei și bărbați cu vârste cuprinse între 14 și 35 de ani, atât din mediul urban (58%), cât și din mediul rural (42%), și-au sporit cunoștințele privind cetățenia activă și participarea civică, dezvoltarea personală, egalitatea de gen și abilitarea femeilor. Acest lucru a permis tinerilor să pună în aplicare o serie de inițiative locale în comunitățile lor (cel puțin 32), acționând ca agenți ai schimbării.

“ Prin podcastul meu demontez stereotipurile și prejudecățile despre persoanele cu dizabilități

Mariana Țibuleac-Ciobanu, producătoare a unui podcast axat pe realizarea în realitate a unei societăți inclusive

240 de femei și bărbați, inclusiv din grupuri vulnerabile (6 femei cu dizabilități), și-au îmbunătățit cunoștințele în ceea ce privește conducerea în administrația publică, valorificarea potențialului economic local, munca în echipă etc.

Sursa foto: UNFPA

Mariana Țibuleac-Ciobanu s-a angajat în calitate de Voluntară ONU care promovează incluziunea și egalitatea în drepturi și opțiuni pentru persoanele cu dizabilități

EȚONU a promovat participarea copiilor la procesul decizional în educație. Ca parte a acestui efort, Rețeaua Națională a Consiliilor Elevilor din raioanele Cahul și Ungheni a implementat inițiative de implicare a copiilor în procesele decizionale din școli. În plus, 60 de cadre didactice și directori de școli din 20 de localități din cele două raioane și-au îmbunătățit cunoștințele despre participarea copiilor la educație și la viața școlară.

ONU a sprijinit rețelele comunitare din Chișinău, Ungheni, Cahul și Bălți prin intermediul platformelor U-report și UPSHIFT care se concentrează pe reprezentarea adolescenților în procesele decizionale.

A fost înființat un Consiliu consultativ pentru femei, format din 14 membri care reprezintă în mod egal ambele maluri ale Nistrului, cu sprijinul ONU, pentru a promova participarea semnificativă a femeilor la negocierile aferente conflictelor și la procesele de pace.

Îmbunătățirea capacității sistemului de justiție (produsul 1.5)

Peste 2.000 de persoane vulnerabile au primit consiliere juridică, iar 500 de tineri și-au îmbunătățit cunoștințele în domeniul drepturilor omului și al accesului la justiție. Accesul la justiție al persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale s-a îmbunătățit, datorită standardelor de specialitate aprobate privind asistența juridică, elaborate cu sprijinul ONU.

ONU a continuat să consolideze abordările în materie de justiție favorabile copiilor. Copiii victime sau martori ai criminalității din regiunea de nord a Republicii Moldova au acces la asistență calificată în cadrul primului serviciu de tip Barnahus, inaugurat în 2022, care acoperă localitățile Briceni, Ocnița, Soroca, Dondușeni, Edineț, Drochia, Rîșcani, Glodeni, Fălești, Sîngerei, Florești și mun. Bălți). Circa 80 de copii din Bălți au beneficiat de aceste servicii. În parteneriat cu Institutul Național al Justiției, 10 interviuatori au fost instruiți și certificați pentru a audia copiii care au fost victime sau martori ai infracțiunilor. Cadrul juridic a fost modificat, eliminând limitările de vârstă pentru a oferi spații prietenoase copiilor și pentru a intervieva în cazurile în care sunt implicați copii victime și martori ai abuzului sexual, violenței domestice sau traficului.

Oamenii din Moldova, inclusiv cei mai vulnerabili și marginalizați, au acum un acces mai bun la justiție datorită capacităților sporite ale instituțiilor criminalistice de a oferi servicii de calitate (pe baza unor instruirii specifice, a echipamentelor moderne de laborator, digitalizarea serviciilor, stabilirea unui cadru adecvat pentru evidența medico-legală etc.).

PRINCIPALELE REALIZĂRI ÎN CADRUL REZULTATULUI 1

Cadrul național de monitorizare a implementării **ODD 2030** aprobat

60 de OSC naționale și locale trag la răspundere responsabilii pentru respectarea drepturilor omului

35,000 de tineri și-au îmbunătățit cunoștințele privind cetățenia activă, cu inițiative locale implementate ulterior în cel puțin 32 de comunități

2 municipii din Moldova (Cahul și Ungheni) respectă **standardele ISO 37001 privind combaterea dării de mită**.

2,000 de persoane din grupuri vulnerabile au beneficiat de consultanță juridică

Primul serviciu **Barnahus** inaugurat în regiunea de nord a Republicii Moldova

46 de APL au semnat Carta europeană pentru egalitatea între femei și bărbați în viața locală

Prima **instituție** a **mediatorilor comunitari** pilotată în regiunea transnistreană, cu 570 de romi care au beneficiat de servicii

Sursa foto: OHCHR

În aceste șase luni de mediere, satul a fost martorul unor schimbări pozitive. Mai mulți copii romi merg la școală și grădiniță, acoperișul școlii și instalațiile sanitare au fost reparate, iar familiile vulnerabile au primit asistența socială necesară. Scăderea treptată a numărului de romi care nu au acte de identitate și de deținere în proprietate a locuințelor este o realizare foarte importantă în activitatea mea. În plus, numărul situațiilor de conflict în comunitate a scăzut.

a declarat *Serghei Răilean*, primul mediator al comunității de romi din satul Novaia Andriașevka

REZULTATUL 2: CREȘTERE ECONOMICĂ DURABILĂ, FAVORABILĂ INCLUZIUNII ȘI ECHITABILĂ

Alinierea la Obiectivele de Dezvoltare Durabilă

13 Entități ONU: FAO, IFAD, ILO, IOM, ITU, UN Women, UNCTAD, UNDP, UNECE, UNESCO, UNICEF, UNIDO, WFP
Cheltueli 2022: \$ 13,948,273 dolari SUA

În 2022, s-au înregistrat progrese semnificative în domeniul creșterii durabile, favorabile incluziunii și echitabile, datorită sprijinului acordat de Organizația Națiunilor Unite.

Îmbunătățirea politicilor și serviciilor legate de creșterea economică durabilă și de ocuparea productivă a forței de muncă (produsul 2.1)

În 2022, EȚONU a contribuit în mod semnificativ la promovarea legislației care ia în considerare dimensiunea de gen. Codul Muncii a fost modificat și a inclus prevederi privind egalitatea de remunerare și transparența salarială, cu scopul de a reduce decalajul salarial persistent între femei și bărbați de 14,4%.

EȚONU a sprijinit în continuare promovarea legislației privind echilibrul dintre viața profesională și cea privată. A fost aprobată o nouă [lege privind serviciile alternative de îngrijire a copiilor](#) care permite soluții pentru copiii cu vârsta de până la trei ani. În plus, legislația a fost modificată pentru a oferi flexibilitate și oportunități pentru părinți și persoanele care se ocupă de îngrijirea copiilor pentru a echilibra responsabilitățile profesionale și familiale, fiind menționate, printre altele, dispozițiile privind acordurile de muncă flexibile și concediul parental. Din 2022, calculul [îndemnizației de maternitate](#) a fost modificat pentru a se baza pe cel mai mare venit al unuia dintre părinți, ceea ce permite mamelor să înceapă să lucreze în timpul concediului de maternitate și să genereze venituri.

ONU a susținut aprobarea unui [nou salariu minim](#) de către Guvern (4000 de lei), care se aplică atât sectorului real, cât și celui bugetar. Acest lucru elimină discriminarea de lungă durată între lucrătorii din sectorul public și cel privat, deoarece primii primeau anterior un salariu minim de trei ori mai mic decât cei din urmă. Circa 60.000 de lucrători slab plătiți din Republica Moldova vor beneficia de această modificare a politicii, ceea ce va duce la îmbunătățirea mijloacelor de subsistență. Prin intermediul parteneriatului cu EȚONU, 40 de reprezentanți (23 de femei) ai guvernului, patronatelor și sindicatelor au dobândit capacități pentru stabilirea salariilor minime în mod nediscriminatoriu.

În 2022, a fost aprobat un nou [Program național de ocupare a forței de muncă \(2022-2026\)](#) centrat pe om și cu impact asupra genului, care abordează informalitatea și inactivitatea, precum și crearea unor locuri de muncă mai multe și mai bune, inclusiv în zonele rurale.

EȚONU a oferit consultanță politică în elaborarea Strategiei de [securitate alimentară \(2023-2030\)](#) inițiată de Guvern ca răspuns la criza cu multiple fațete care a apărut în 2022. Strategia urmărește să creeze un context adecvat pentru realizarea ODD 1, 2 și 12 și să garanteze punerea în aplicare a principiului a nu lăsa pe nimeni în urmă.

A fost elaborată noua Strategie Națională pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală (2023-2030), cu integrarea egalității de gen și includerea conceptului de digitalizare.

Programul de Digitalizare în Agricultură a fost elaborat cu sprijinul ONU.

Agencia de Intervenție și Plăți în Agricultură a introdus noi măsuri de subvenționare pentru a stimula investițiile în tehnologii ecologice și pentru a preveni degradarea terenurilor, cu sprijinul EȚONU.

Migranții moldoveni se vor bucura de o mai bună protecție a drepturilor lor datorită acordurilor de colaborare specifice semnate în 2022 de Republica Moldova și Italia, Germania, Bulgaria și Israel. EȚONU a contribuit, de asemenea, la creșterea gradului de conștientizare a migranților cu privire la drepturile lor în urma punerii în aplicare a unui modul de informare online. 500 de persoane (65% femei) și-au validat competențele în cele 11 centre de validare a competențelor, care au fost înființate prin implementarea unui mecanism de validare și certificare a competențelor informale. Au fost adoptate două noi standarde ocupaționale (în domeniul îngrijirii copiilor și a persoanelor în vârstă), care sunt acum disponibile pentru migranții moldoveni care se întorc în țară.

Sursa foto: ILO

“**Intenționez să-mi certific competențele și să le actualizez. Și încă mai sper să pot înființa o afacere care să ofere locuri de muncă femeilor ca mine, astfel încât să rămână în Moldova și să nu fie nevoite să-și caute de lucru peste hotare**

Natalia Pruteanu, mamă a cinci copii, participantă la instruire în domeniul antreprenoriatului

Întreprinderile din Republica Moldova au acum acces la informațiile privind oportunitățile de export ale PaE/UE pentru IMM-urile din țările PaE și privind condițiile de piață, datorită platformei regionale de informații comerciale „EaP Trade Helpdesk” lansată în 2022. Platforma este conectată la baza de date Access2Market a UE și servește drept mecanism de feedback pentru utilizatori prin intermediul Centrului de asistență - o rețea de puncte focale din diferite instituții din Moldova.

Cahul și Ungheni pot promova acum creșterea ecologică și durabilă și pot beneficia de o mai mare integrare în lanțurile valorice ale UE datorită a patru cluster economice emergente create cu sprijinul ONU. Două localități de pe malul stâng al Nistrului au învățat cele mai bune practici de pe malul drept, unde, pentru prima dată, a fost testată cu succes implicarea diasporei în dezvoltarea democratică și participativă a comunității locale.

30 de autorități publice locale și din sectorul privat s-au implicat în parteneriate public-privat locale prin dezvoltarea a două platforme teritoriale de dezvoltare economică și a unor foi de parcurs economice locale pentru promovarea agendei de creștere economică locală.

70 de inspectori de securitate și sănătate în muncă (SSM) și-au îmbunătățit capacitățile de a pune în aplicare legislația în materie de SSM și de a combate munca nedeclarată.

Pentru a sprijini tranziția către o economie bazată pe cunoaștere și pentru a valorifica inovarea pentru a stimula dezvoltarea durabilă, EȚONU a oferit autorităților naționale recomandări de politică detaliate în cadrul Evaluării Inovării pentru Dezvoltare Durabilă (I4SDR).

Îmbunătățirea accesului grupurilor vulnerabile și dezavantajate la resurse și locuri de muncă durabile (produsul 2.2)

Un număr total de 155 de întreprinderi au fost create, extinse sau și-au consolidat reziliența economică, ceea ce a dus la conservarea a circa 600 de locuri de muncă. 21 de femei, inclusiv din grupurile cele mai vulnerabile, și-au deschis o nouă afacere și 90 de femei mici producătoare și-au extins afacerile, iar 44 de IMM-uri și-au consolidat rezistența la criză datorită diferitelor tipuri de sprijin oferit de EȚONU.

Daniela deține o seră cu flori și un magazin de cadouri amplasate în satul Vadul lui Isac.

Peste 1.000 de persoane, majoritatea femei și fete, inclusiv din grupuri subreprezentate, și-au îmbunătățit competențele digitale, ceea ce le-a sporit capacitatea de angajare. Circa 30 de femei au fost angajate sau au efectuat un stagiul de practică într-o companie IT, iar 800 de femei și-au sporit implicarea în sectorul TIC, prin intermediul activităților comunitare și de sprijin, al programului «Femeile în munca online» și al accesului gratuit la iHub-urile nou-create la Bălți și Comrat.

650 de persoane din regiunile cu statut special și-au îmbunătățit cunoștințele cu privire la modul în care pot genera oportunități de venituri suplimentare prin intermediul unui program de consolidare a capacităților personalizat, condus de EȚONU, axat pe inițierea și gestionarea unei afaceri, iar alte 183 de persoane și-au îmbunătățit cunoștințele în domeniul turismului.

Iana Valeeva, o tânără antreprenoare din Tiraspol, care deține un studio specializat în post-producție

621 de elevi și 64 de cadre didactice din școlile publice din Orhei și Rezina și-au îmbunătățit cunoștințele despre degradarea solului și a terenurilor prin intermediul a 32 de evenimente organizate în parteneriat cu autoritățile locale.

Sprijinirea adolescenților și tinerilor în tranziția de la școală la un loc de muncă remunerat (produsul 2.3)

Un număr de 1.400 de proiecte de inovare socială UPSHIFT, conduse de adolescenți, au fost implementate în 32 de localități, inclusiv în două centre de cazare pentru refugiați din Chișinău, datorită ciclului complet de instruire al EȚONU privind mobilizarea locală, dezvoltarea afacerilor, managementul și implementarea start-up-urilor.

Circa 6.000 de tineri (moldoveni și refugiați) au beneficiat de cursuri TIC prin intermediul clasei mobile STEM. 3.600 de adolescente au fost angajate în tabăra de vară GirlsGoIT pentru a învăța despre dezvoltarea abilităților de viață și activitățile de implicare socială.

Îmbunătățirea serviciilor publice locale și a accesului la oportunități generatoare de venit și locuri de muncă (produsul 2.4)

Peste 174.000 de persoane (inclusiv 49,9% femei) au beneficiat de servicii publice locale îmbunătățite și de o infrastructură rezilientă modernizată, alte 5556 de persoane și-au îmbunătățit oportunitățile de subzistență și au fost create 379 de noi locuri de muncă datorită sprijinului acordat de EȚONU.

Peste 130.000 de persoane din regiunile Cahul și Ungheni vor beneficia de o infrastructură locală îmbunătățită, cu scopul de a sprijini dezvoltarea economică locală rezultată din 12 investiții catalitice locale/regionale și parteneriat public-privat promovat de EȚONU. Furnizorii de servicii publice din Cahul și Ungheni au fost consolidați instituțional pentru a funcționa în format inter-municipal, pentru a îmbunătăți planificarea, livrarea și monitorizarea în comun a serviciilor publice locale (gestionarea deșeurilor, apă și salubritate și administrarea proprietăților publice), inclusiv prin utilizarea tehnologiilor SMART.

EȚONU a contribuit la sporirea rezistenței la criza provocată de lipsa de energie și a asigurat o mai bună accesibilitate și calitate a serviciilor administrative și sociale pentru aproximativ 70.000 de persoane, în special pentru cele mai vulnerabile. În plus, două acțiuni comunitare de susținere a migranților au sporit accesul la spațiile de agrement locale pentru peste 7.100 de persoane din regiunea transnistreană.

Datorită sprijinului acordat de EȚONU, 31 de reprezentanți ai furnizorilor publici și privați de servicii de dezvoltare a afacerilor (dintre care 22 sunt femei) au capacitatea de a stabili și de a gestiona un sistem complet de formare privind înființarea și îmbunătățirea IMM-urilor.

Peste 270 de întreprinderi locale și-au îmbunătățit capacitățile de consolidare a competitivității și a rezilienței, de diversificare a produselor lor cu ajutorul tehnologiilor ecologice și de acces la piețele externe. 56 de IMM-uri, dintre care 38 conduse de femei și 30 de tineri, au fost selectate și au primit asistență financiară pentru proiecte de redresare ecologică.

PRINCIPALELE REALIZĂRI ÎN CADRUL REZULTATULUI 2

Consolidarea cadrului de politici și instituțional în domeniul creșterii durabile, favorabile incluziunii și echitabile

>12,000 de persoane (inclusiv femei și fete, tineri și adolescenți, refugiați și persoane din regiunea transnistreană) sunt acum conștiente de oportunitățile de angajare, de generarea de venituri, de dezvoltarea și extinderea afacerilor

425 de IMM-uri și-au creat, extins sau consolidat reziliența economică, **dintre care 101 conduse de femei**

>380,000 de persoane au beneficiat de o infrastructură publică îmbunătățită

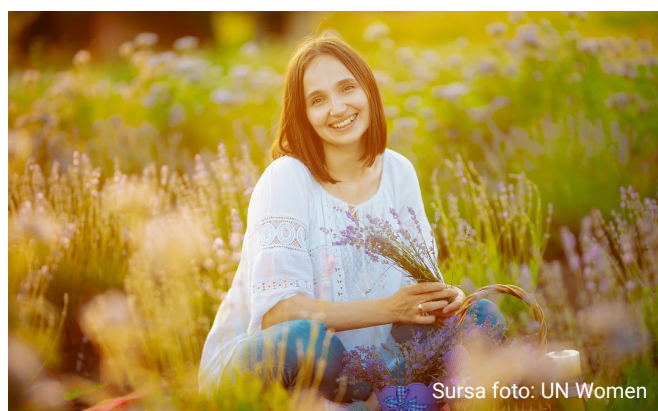
>1000 de locuri de muncă create sau menținute, mai mult de jumătate fiind destinate femeilor

1,400 de proiecte **de inovare socială** conduse de adolescenți implementate în 32 de localități

Migranții moldoveni beneficiază acum de o mai bună protecție a drepturilor lor și au acces la validarea competențelor informale

Sursa foto: UN Women

Ana Grama este o tânără antreprenoare care și-a transformat pasiunea pentru cultivarea lavandei într-un start-up de produse cosmetice ecologice. Parcursul profesional al Anei a început cu programul Pre-accelerator pentru femei și fete, implementat cu sprijinul ONU.

REZULTATUL 3: DURABILITATEA ȘI REZILIENȚA MEDIULUI

Alinierea la Obiectivele de Dezvoltare Durabilă

8 Entități ONU: FAO, IFAD, IOM, UNDP, UNDRR, UNECE, UNESCO, UNIDO

Cheltueli 2022: 5,938,500 de dolari SUA

În 2022, ONU în mod colectiv a înregistrat progrese considerabile în ceea ce privește îmbunătățirea capacităților naționale și locale de creștere a eficienței energetice, de aplicare a practicilor de gestionare durabilă a resurselor naturale și de integrare a priorităților de atenuare a schimbărilor climatice și de adaptare la acestea în Planurile de dezvoltare locală.

Rezultatele obținute au sporit gradul de pregătire a Guvernului și a cetățenilor pentru a face față tranziției energetice și provocărilor legate de schimbările climatice într-un mod durabil și inteligent.

Stimularea eficienței energetice în zonele rurale și urbane (produsul 3.1)

1,6 milioane de persoane au beneficiat de compensații la plata facturilor ca urmare a sprijinului acordat de ONU în conceperea și operaționalizarea Fondului de vulnerabilitate energetică, ca răspuns la actuala criză energetică.

Programul Nudging privind consumul de energie electrică, lansat în 2022, care acoperă peste 700.000 de gospodării, a condus la o reducere a consumului național de energie cu 1,3%.

Datorită programului ONU privind soluțiile urbane ecologice și cu emisii reduse de carbon, 301 apartamente din șase clădiri rezidențiale din două municipii și-au îmbunătățit distribuția de energie termică, ceea ce a generat economii de 30% la facturile de energie electrică și încălzire ale gospodăriilor.

ONU a sprijinit autoritățile naționale să adopte soluții privind eficiența energetică și energia din surse regenerabile. Au fost concepute două programe naționale («Casa verde» și «Programul de bonuri pentru înlocuirea aparatelor electrice vechi»), care vizează 50.000 de persoane.

Capacitățile instituțiilor naționale privind standardele de economisire a combustibilului și reducerea amprentei

de carbon s-au îmbunătățit ca urmare a sprijinului ONU în introducerea și extinderea utilizării energiei din surse regenerabile în Republica Moldova.

Îmbunătățirea capacităților de aplicare a practicilor de gestionare durabilă a resurselor naturale (produsul 3.2)

În 2022, Organizația Națiunilor Unite a sprijinit adoptarea de soluții eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor și rezistente la schimbările climatice de către 30 de administrații publice locale (APL) în 7 raioane ale Moldovei, inclusiv zona de securitate (regiunea transnistreană) și regiunea Găgăuzia. Un număr total de 256.665 de persoane, inclusiv 121.948 de femei, au capacități mai bune de a aplica practici durabile de gestionare a resurselor naturale.

Un sistem fotovoltaic instalat în Molovata, raionul Dubăsari, cu o capacitate de 24 kW pentru pomparea apei și transportul acesteia în localitate

Reprezentanții a două administrații locale pilot Orhei și Rezina și-au consolidat capacitățile de evaluare a degradării terenurilor, de aplicare a celor mai eficiente măsuri de gestionare a terenurilor și a peisajului, și de pilotare a noii metodologii rentabile de monitorizare a calității solului. Capacitățile sporite au dus la evaluarea a 92.000 de hectare de teren și a peste 800 de hectare de centuri de protecție, ceea ce va permite o mai bună cunoaștere a modului de îmbunătățire a utilizării terenurilor și de realizare a neutralității degradării terenurilor.

Îmbunătățirea capacităților de adaptare la schimbările climatice și de atenuare a efectelor acestora (produsul 3.3)

În 2022, ONU a contribuit la promovarea sprijinului politic și normativ privind schimbările climatice. Aceasta a inclus elaborarea de noi documente de politică privind durabilitatea și reziliența mediului (de ex. Programul de dezvoltare cu emisii reduse pentru 2050, Legea privind gazele fluorurate, Programul național de adaptare la schimbările climatice), dar și integrarea unor măsuri specifice de adaptare la schimbările climatice în documentele de politică existente și noi (și anume în politicile privind agricultura, clima, migrația și alte politici).

ONU a sprijinit Guvernul în evaluarea impactului secetei asupra sectorului agricol din Moldova, care a afectat grav familiile care trăiesc în mediul rural. Evaluarea a avut ca rezultat un raport al misiunii de evaluare a culturilor și a aprovizionării cu alimente, cu recomandări specifice pentru abordarea celor mai urgente probleme din zonă.

Factorii de decizie pot acum să determine, să evalueze și să anticipeze impactul potențial asupra mediului al diferitor planuri, programe și inițiative care urmează să fie puse în aplicare. Acest lucru a fost posibil datorită faptului că ONU a prezentat două orientări privind reducerea emisiilor, care să fie luate în considerare de autoritățile publice, și anume evaluarea strategică de mediu (ESM) și evaluarea impactului asupra mediului (EIM).

Dialogul național în materie de politici privind gestionarea integrată a resurselor de apă (IWRM) a oferit o platformă pentru ca principalele părți interesate să identifice, să pregătească și să pună în aplicare reforme în domeniul politicii în domeniul apei și să promoveze agenda privind apa și sănătatea.

La nivel local au fost elaborate 13 planuri de reducere a riscurilor de dezastre și de adaptare la schimbările climatice, ajutând 18.204 persoane (inclusiv 9.562 de femei) să reducă vulnerabilitatea față de riscurile legate de schimbările climatice.

Rezistența la schimbările climatice a fost avansată în două raioane (Ungheni și Criuleni) prin construirea a două bazine de colectare și stocare a apei, fiecare cuplat cu sisteme fotovoltaice. Capacitatea de stocare a acestor bazine poate sprijini irigarea și creșterea productivității culturilor pe o suprafață totală de teren de 57 ha.

Două noi posturi de pompieri au fost înființate în cele două raioane cele mai vulnerabile și cu risc ridicat ale țării – Leova și Hâncești, cu 177 de pompieri voluntari instruiți și 18 noi locuri de muncă cu normă întreagă create.

Circa 500 de profesioniști și reprezentanți ai APL, agricultoare, jurnaliști, cadre universitare și migranți și-au sporit cunoștințele și gradul de conștientizare cu privire la aspectele legate de adaptarea la schimbările climatice și atenuarea acestora. În plus, părțile interesate din 7 comunități locale și-au îmbunătățit cunoștințele privind vulnerabilitatea la schimbările climatice și au fost implicate în conceperea și dezvoltarea planurilor de acțiune comunitare de adaptare la schimbările climatice.

Practicile agricole inteligente din punct de vedere climatic au contribuit la atingerea neutralității în ceea ce privește degradarea terenurilor pentru 100 ha.

Îmbunătățirea capacităților sectorului privat de a aplica producția mai curată și mai eficientă din punct de vedere al utilizării resurselor (RECP).

În 2022, ONU a contribuit la creșterea eficienței de producție a IMM-urilor prin introducerea și punerea în aplicare a principiilor RECP. Au fost elaborate rapoarte de evaluare pentru 13 întreprinderi și au fost lansate două cluburi RECP pentru 16 întreprinderi din Cahul și Găgăuzia. Două parcuri industriale situate în Vulcănești și Chișinău au beneficiat de expertiza ONU în elaborarea rapoartelor de evaluare și a planurilor de acțiuni privind tranziția ecoindustrială. A fost elaborată o strategie pentru implicarea întreprinderilor mari consumatoare de energie. Au fost elaborate rapoarte de evaluare a preferezabilității pentru trecerea la parcurile ecoindustriale împreună cu planurile de acțiune pentru parcul industrial Tracom și zona economică liberă Vulcănești.

PRINCIPALELE REALIZĂRI ÎN CADRUL REZULTATULUI 3

Cadrul de politici și cel instituțional în domeniul durabilității și rezilienței mediului **consolidate**

700,000 de gospodării au redus consumul de energie electrică cu 1,3%.

În prezent, 18,204 persoane își pot reduce vulnerabilitatea față de riscurile legate de schimbările climatice

16 întreprinderi pot aplica acum o producție mai curată și mai eficientă din punct de vedere al utilizării resurselor (RECP)

256,665 de persoane (inclusiv 121.948 de femei) și-au sporit capacitățile de aplicare a practicilor durabile de gestionare a resurselor naturale

100 ha au atins neutralitatea din punct de vedere al degradării terenurilor

Dronele agricole stropesc în medie cu până la 40% mai puțină substanță activă (erbicide dizolvate în apă), permițând o pulverizare mai uniformă și mai precisă

REZULTATUL 4: DEZVOLTARE SOCIALĂ INCLUZIVĂ ȘI ECHITABILĂ

Alinierea la Obiectivele de Dezvoltare Durabilă

11 Entități ONU: IOM, OHCHR, UN Women, UNAIDS, UNDP, UNFPA, UNHRC, UNICEF, UNODC, WFP, WHO
Cheltueli 2022: 13,264,032 de dolari SUA

Îmbunătățirea capacității sistemului de sănătate de a presta servicii de sănătate de calitate (produsul 4.1)

În 2022, au fost aprobate de guvern programe naționale importante de sănătate privind [HIV și infecțiile cu transmitere sexuală](#) și [controlul tuberculozei \(TB\)](#). [Protocolul pentru eliminarea comerțului ilicit cu produse din tutun](#) a fost ratificat de Republica Moldova și alte politici și proceduri importante avansate (imunizarea de rutină, sănătatea mamei și a reproducerii, bolile transmisibile și netransmisibile, consumul de substanțe noi cu proprietăți psihoactive și stimulante, consumul de sare), asigurând un acces mai bun și o calitate superioară la serviciile de sănătate pentru moldoveni.

Aproximativ 15.000 de nașteri vor avea loc anual într-un mediu și în condiții mai sigure, datorită celor șapte centre perinatale modernizate și două spitale specializate, dotate cu echipamente de salvare a vieții, cum ar fi sălile de naștere, sălile de operație și unitățile de terapie intensivă pentru femei și nou-născuți.

Incubatoare neonatale și echipamente medicale care salvează vieți la Institutul Mamei și Copilului din Chișinău

4.497 de cadre medicale și lucrători din domeniul sănătății comunitare oferă servicii de sănătate de calitate și la standarde înalte (de ex. COVID-19 și imunizarea de rutină, sănătatea sexuală și reproductivă; gestionarea dependenței de droguri; comunicarea asertivă cu pacienții; integrarea abordării bazate pe drepturile omului în programele de studii, gestionarea DRG) datorită capacităților dezvoltate cu sprijinul ONU.

Sursa foto: OMS

“ Am venit să mă vaccinez împotriva gripei pentru că vreau să fiu sănătos. Vaccinarea este foarte importantă, pentru că salvează vieți
spune Fiodor Matriunciuc din Florești

Sistemul de sănătate la toate nivelurile (urgente, asistență primară, îngrijire spitalicească, reabilitare, cancer, îngrijiri paliative și pe termen lung) are acum capacități mai bune de a furniza servicii de sănătate de calitate, datorită lacunelor soluționate în materie de IT și echipamente de către EȚONU, apartenenței la rețeaua regională pentru supravegherea rezistenței antimicrobiene în Asia Centrală și Europa (CAESAR), dotării instituțiilor medicale cu consumabile și echipamente individuale de protecție, realizării sondajului național STEPS din 2022 privind factorii de risc ai bolilor netransmisibile și a rezultatelor acestuia, precum și altor inițiative.

Principiul a nu lăsa pe nimeni în urmă a ghidat activitatea ONU în ceea ce privește îmbunătățirea capacităților sistemului național de sănătate și a OSC-urilor de a asigura furnizarea de servicii de calitate. Aproximativ 700.000 de persoane (inclusiv bărbații care practică sex cu bărbați, persoane transsexuale, femei și fete, lucrători migranți, refugiați ucraineni, îngrijitori ai persoanelor cu TB și supraviețuitori ai TB, persoane care au consumat droguri, lucrători sexuali și persoane fără adăpost) au beneficiat de materiale și medicamente pentru sănătatea reproducerii, planificare familială, prevenirea cancerului de col uterin, prevenirea HIV și a tuberculozei, testarea pentru HIV, tuberculoză, infecții cu transmitere sexuală și hepatită virală etc., datorită capacităților îmbunătățite ale personalului sanitar în ceea ce privește furnizarea de servicii.

Peste 500 de mame, familii și lucrători din domeniul sănătății din 6 raioane și municipii sunt acum conștienți de beneficiile alăptării.

Sursa foto: OMS Moldova

“ **Alăptarea este cel mai bun lucru pe care o mamă îl poate oferi copilului său. Ajută la prevenirea bolilor, întărește imunitatea și este benefic atât pentru mamă, cât și pentru copil.** a subliniat tânăra mămică Alina Turuța în cadrul Caravanei Alăptării 2022

Abilitarea grupurilor vulnerabile și dezavantajate să acceseze și să solicite servicii de calitate (produsul 4.2)

Aproape 29.261 de adolescenți și tineri (fete/femei tinere, băieți/bărbați tineri, persoane non-binare, refugiați, persoane de etnie romă) și 1.265 de părinți și profesori și-au îmbunătățit cunoștințele și abilitățile legate de sănătatea și drepturile sexuale și reproductive, de relațiile armonioase, de egalitatea de gen, de modul de abordare a VBG și de referire la servicii.

5.887 de femei din grupuri vulnerabile (victime și supraviețuitoare ale violenței, cu dizabilități, care trăiesc cu HIV, persoane în vârstă, mame singure, din comunitatea romă, alte femei aflate în situații de risc) au beneficiat de servicii esențiale (juridice, psiho-sociale, medicale) și li s-au distribuit truse esențiale.

Un număr total de 630 de persoane în vârstă din 26 de localități au acces la servicii sociale și de sănătate, prin intermediul dispozitivelor digitale, datorită inițiativei de dialog între generații a ONU și a partenerilor săi privați Moldcell și Bayer.

Copiii cu dizabilități sau întârzieri în dezvoltare și familiile acestora au acum acces la servicii de detectare și intervenție timpurie, datorită cadrului legal și normativ consolidat cu sprijinul ONU. În 2022, 191 de copii au beneficiat de servicii transdisciplinare de intervenție timpurie în copilărie.

Copiii și tinerii cu dizabilități, precum și familiile acestora beneficiază de un sistem de educație mai incluzivă (EI), datorită bugetului majorat pus la dispoziție de Guvern. Sprijinul financiar pentru EI a fost dublat în 2022, după eforturile de advocacy ale EȚONU.

Sursa foto: UNICEF

Valentina a fost diagnosticată cu paralizie cerebrală mixtă și a beneficiat de servicii de intervenție timpurie pentru copii

Creșterea capacității sistemului de învățământ de a oferi educație de calitate și incluzivă (produsul 4.3)

50% dintre cadrele didactice din sistemul de învățământ din Republica Moldova și-au îmbunătățit cunoștințele în aplicarea și monitorizarea predării și învățării de calitate, abordarea violenței, a abandonului școlar și a absenteismului, sănătatea adolescenților, dezvoltarea competențelor digitale și prevenirea bolilor infecțioase. Alte 10%, inclusiv profesori ucraineni, și-au îmbunătățit cunoștințele și competențele în materie de coeziune socială, consolidare a păcii, sănătate mintală și sprijin psihosocial. Se așteaptă ca aceste eforturi să ducă la o mai bună prestare a serviciilor educaționale pentru aproximativ 474.000 de copii moldoveni și aproximativ 30.000 de copii ucraineni.

Sursa foto: UN Women

18.600 de copii din Cahul și Ungheni beneficiază de servicii educaționale îmbunătățite, datorită capacităților sporite ale personalului educațional. Circa 2.700 de profesori din învățământul preșcolar și primar din toate instituțiile din Cahul și Ungheni și-au îmbunătățit abilitățile de a aplica o abordare holistică, centrată pe copil, datorită sprijinului EȚONU.

EȚONU a pus un accent important pe promovarea educației pentru sănătate. Mai mulți profesori au devenit conștienți de educația sexuală cuprinzătoare

(programele naționale de învățământ au fost aliniate la standardele internaționale în proporție de 53% în 2022, față de 32% în 2017). Acest lucru se datorează dotării școlilor cu materiale didactice interactive, consolidării capacităților cadrelor didactice, instituționalizării programelor de formare continuă.

EȚONU, împreună cu partenerii din sectorul educației, a continuat să promoveze înscrierea copiilor vulnerabili și ucraineni în școlile din Moldova. În 2022, un număr total de 74.531 de copii și adolescenți refugiați și moldoveni au beneficiat de educație formală și non-formală (36.027 de moldoveni (7.811 fete și 28.215 băieți). și 38.504 de refugiați (25.459 de fete, 13.045 de băieți).

Sistemul educațional din Moldova este acum mai bine pregătit pentru a răspunde la violența de gen și pentru a promova norme sociale favorabile care previn VIFF, datorită cursului «Relații armonioase în familie» elaborat pentru elevii claselor 8-9 și implementat în 24 de instituții de învățământ și cursului de «Educație pentru sănătate» implementat în 471 de instituții de învățământ.

Combaterea sărăciei prin asistență socială eficientă (produsul 4.4)

Protecția socială națională din Moldova este acum mai bine pregătită pentru a răspunde șocurilor viitoare, datorită sprijinului oferit de EȚONU. În special, pentru 80.000 dintre cele mai vulnerabile familii cu trei sau mai mulți copii, gospodării monoparentale, gospodării cu o persoană cu dizabilități și 11% dintre femeile însărcinate și care alăptează a fost prevenit riscul de cădea în sărăcie sau de a-și aprofunda nivelul de sărăcie prin acordarea de asistență în numerar pentru o perioadă de șase luni, iar EȚONU a contribuit la acest efort. În plus, persoanele vârstnice din peste 5.300 de gospodării au primit asistență pentru a se înregistra în sistemul informațional, ceea ce le-a permis să beneficieze de compensațiile oferite de Guvern pentru facturile de energie pe timp de iarnă.

“ Pentru unii oameni, acest ajutor poate părea nesemnificativ, dar pentru mine este un sprijin imens în astfel de momente dificile.

Maria Mircea, pensionară de etnie romă din satul Mingir

Guvernul poate lua acum decizii mai bune privind bugetarea serviciilor de calitate pentru copii, pe baza evaluărilor elaborate cu sprijinul ONU privind costurile pentru serviciile de asistență maternală și de îngrijire rezidențială pentru copiii privați de îngrijirea părinților.

Drepturile omului și abordarea bazată pe drepturile omului (ABDO) sunt integrate în programul de formare inițială și continuă a profesioniștilor din domeniul social. Astfel, peste 160 de angajați din 6 instituții de asistență socială și 560 de asistenți sociali și-au îmbunătățit cunoștințele în domeniul ABDO pentru persoanele cu dizabilități, pe baza unor programe de formare complexe și a unor curriculum-uri elaborate cu sprijinul ONU.

Combaterea violenței împotriva femeilor și copiilor (produsul 4.5)

Cadrul juridic pentru abordarea VIFF/VBG a fost consolidat și este în conformitate cu Convenția de la Istanbul, oferind servicii esențiale de înaltă calitate, o mai bună protecție a victimelor VIFF/VBG și prevenirea acestora. În plus, îmbunătățirile aduse legislației oferă acum furnizorilor de servicii îndrumări comune cu privire la modul de coordonare a unui răspuns comun și de asigurare a protecției supraviețuitoarelor violenței.

Femeile victime și supraviețuitoare ale violenței din Drochia și regiunea transnistreană, precum și cele din zonele îndepărtate pot beneficia acum de asistență de calitate, referire și informare în cadrul serviciilor specializate. În plus, sustenabilitatea serviciului pentru victimele de sex masculin ale traficului de persoane a fost asigurată prin transferarea acestuia către Guvern. Trei camere de criză pentru femeile care consumă droguri și sunt supuse violenței au devenit operaționale în Bălți, Anenii Noi și Rîbnița, iar cinci programe la scară mică privind abilitarea economică a femeilor supraviețuitoare ale violenței au fost co-create și pilotate în raioanele selectate.

Femeile victime și supraviețuitoare ale violenței pot avea acum acces la servicii de mai bună calitate, datorită unei serii de măsuri. Acestea includ (i) îmbunătățirea capacităților părților interesate relevante (peste 1.500 de reprezentanți ai instituțiilor publice, poliției, asistenților sociali, specialiștilor în protecția copilului și altor actori relevanți din cinci raioane) în prevenirea și răspunsul la cazurile de VD, VIF, VIC, trafic de persoane și infracțiuni conexe, programe de prevenire și reabilitare pentru agresori etc. ; (ii) digitalizarea cursurilor de instruire tematice pe platforma de învățare a instituțiilor publice, (iii) 41 de spitale, clinici de sănătate prietenoase tinerilor și secții de urgență dotate cu truse post-viol pentru a răspunde nevoilor victimelor violenței sexuale, (iv) aplicarea politicii de protecție a copilului în instituțiile de învățământ, (v) activități de sensibilizare etc.

În plus, manevrele din rețelele de socializare au sporit gradul de conștientizare a prevenirii violenței în rândul populației din Moldova, fiind înregistrate peste 2 milioane de interacțiuni (vizualizări, distribuiri etc.) pentru materialele care promovează egalitatea de gen, normele sociale pozitive, implicarea bărbaților, prevenirea și combaterea violenței în familie, violența împotriva femeilor și copiilor, traficul de ființe umane, serviciile disponibile și liniile telefonice de asistență pentru victime, precum și mecanismele de raportare. Circa 38.000 de persoane

(femei, tineri și persoane în vârstă, părinți adoptivi, îngrijitori, lideri bisericești și alții) au devenit, de asemenea, mai conștienți de violență și de problemele legate de violență datorită diverselor activități de informare personală desfășurate în întreaga țară (spații sigure, cluburi ale taților, kituri de demnitate și sesiuni de informare).

68 de victime ale traficului de persoane au beneficiat de asistență personalizată în cadrul serviciilor specializate.

PRINCIPALELE REALIZĂRI ÎN CADRUL REZULTATULUI 4

~**700,000** de persoane din grupuri vulnerabile au beneficiat de diferite servicii de sănătate

191 de copii cu dizabilități au beneficiat de servicii de intervenție timpurie în copilărie

74,531 de copii și adolescenți vulnerabili și refugiați din Moldova au trecut prin educație formală și non-formală.

~**50%** dintre profesori și-au îmbunătățit cunoștințele în diferite domenii

Bugetul pentru Educație Incluzivă a fost dublat de Guvern

Curriculum-uri îmbunătățite privind **educația sexuală** cuprinzătoare (alinierea la standardele internaționale de la 32% în 2017 la 53% în 2022)

Servicii specializate pentru femeile victime ale violenței diversificate

80,000 de gospodării cele mai vulnerabile acoperite cu **asistență socială** pentru a depăși multiplele crize generate de război

68 de victime ale traficului de persoane au beneficiat de asistență

> **2 milioane de** persoane au fost informate privind stereotipurile negative de gen și violența de gen

Sursa foto: UNFPA

“ **Nu există muncă pentru bărbați și muncă pentru femei. Nu există profesii exclusiv pentru bărbați sau pentru femei.**

a declarat *Maxim Birsan* în vârstă de 35 de ani, soț și tată, și un promotor puternic al paternității responsabile

RĂSPUNSUL LA SITUAȚIA REFUGIAȚILOR

Publicarea acestui raport anual al Organizației Națiunilor Unite privind rezultatele dezvoltării în Republica Moldova are loc la un an de la invazia pe scară largă a Federației Ruse în Ucraina.

Începând cu 24 februarie 2022, 13 agenții, fonduri și programe ale Organizației Națiunilor Unite au mobilizat sprijin pentru a ajuta refugiații care fug din calea războiului, pentru a sprijini familiile și comunitățile care îi găzduiesc și pentru a sprijini eforturile de coordonare ale guvernului. În ultimul an, peste 750.000 de refugiați au fugit din Ucraina în Moldova. Lumea a privit cu profund respect cum comunitățile din întreaga țară și-au deschis inimile și casele pentru acești refugiați.

Refugiații, care au fugit de războiul din Ucraina, au sosit într-un moment în care Moldova se confrunta deja cu efecte sociale și economice substanțiale legate de o redresare economică lentă în urma pandemiei de Covid-19, de costurile ridicate ale energiei și de inflația ridicată. De la începutul războiului, în primele luni ale anului 2022, provocările respective au fost agravate de creșterea costului energiei și de potențialul de perturbare completă a acestuia, de întreruperea lanțului de aprovizionare, de creșterea costurilor producției agricole și de creșterile puternice ale costurilor produselor de bază. O secetă agricolă semnificativă în 2022 a afectat toate sectoarele conexe și a crescut costurile pentru consumatori.

Încă de la începutul afluxului de refugiați în Republica Moldova a fost creat un Forum de coordonare a refugiaților (FCR) interinstituțional, condus de Guvernul Republicii Moldova și UNHCR, care cuprinde opt grupuri de lucru sectoriale și trei grupuri de lucru intersectoriale. În conformitate cu modelul de coordonare a refugiaților, FCR a sprijinit conducerea răspunsului de către Guvern prin asigurarea unei strategii și a unei viziuni comune între parteneri, aliniate la prioritățile Guvernului și la nevoile refugiaților și ale comunităților-gazdă afectate. De la un număr inițial de 40 de parteneri participanți, FCR a ajuns să includă peste 90 de parteneri care raportează și coordonează activitățile.

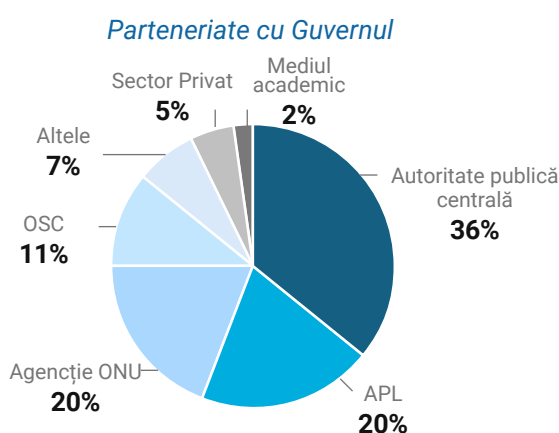
Partenerii Forumului de coordonare a refugiaților au oferit servicii de protecție și asistență umanitară unui număr de peste 128.000 de refugiați, sprijinind în același timp 22.000 de moldoveni care găzduiesc refugiați. Rapoartele complete ale acestei activități în sprijinul refugiaților din Republica Moldova nu fac obiectul prezentului raport.

Având în vedere vulnerabilitățile existente în rândul populației din Moldova, în cadrul răspunsului său imediat la criză, ONU a acordat o importanță deosebită asigurării sprijinului nu doar pentru refugiați, ci și pentru comunitățile și familiile-gazdă, cu accent pe toate intervențiile care au o abordare de consolidare a sistemului. Această abordare «a întregii societăți» a avut ca scop reducerea poverii asupra Moldovei ca societate gazdă, consolidarea în continuare a solidarității și promovarea unui sprijin durabil pentru refugiați și pentru comunitățile gazdă afectate. Acest lucru a fost menit, de asemenea, să asigure faptul că răspunsul pentru refugiați nu este un proces paralel, ci mai degrabă un răspuns complementar care să sprijine atât refugiații, cât și comunitățile moldovenești, răspunzând nevoilor umanitare, abordând în același timp provocările de dezvoltare existente într-un mod care a prevenit, de asemenea, apariția tensiunilor dintre populația refugiată și comunitățile-gazdă.

Exemplele includ numeroase inițiative comune care evidențiază complementaritatea dintre agendele umanitare și de dezvoltare. Aceste inițiative au inclus integrarea asistenței umanitare în numerar în sistemele naționale de protecție socială, instituirea unui mecanism comun de finanțare pentru a sprijini guvernul în furnizarea de asistență medicală pentru refugiați, îmbunătățirea instituțiilor de învățământ pentru a găzdui refugiați și pentru a îmbunătăți condițiile pentru populația locală, includerea refugiaților pe piața muncii, printre alte intervenții.

2.3. SPRIJINUL ACORDAT DE ORGANIZAȚIA NAȚIUNILOR UNITE PARTENERIATELOR ȘI FINANȚAREA AGENDEI 2030

În 2022, Organizația Națiunilor Unite în Moldova și-a consolidat și diversificat baza de parteneriate pentru a sprijini și accelera realizarea ODD și pentru a contribui la agenda națională de dezvoltare. În contextul incertitudinilor tot mai mari și al crizelor în desfășurare, parteneriatele dezvoltate anterior cu instituțiile de stat și non-statale au fost angajate continuu și consolidate în continuare. Au fost promovate, de asemenea, parteneriatele sud-sud și triunghiulare, precum și cele axate pe consolidarea finanțării pentru ODD. În 2022, ONU a colaborat cu peste 150 de parteneri de implementare și de cooperare diferiți în toate domeniile de activitate (Anexa 1).

Parteneriate cu Guvernul

În 2022, mai mult de 50% din bugetul total de implementare al ONU a fost alocat instituțiilor guvernamentale centrale și locale, care au reprezentat cea mai mare parte a partenerilor săi de implementare.

Ca răspuns la crizele compuse generate de războiul din Ucraina (afluxul de refugiați, vulnerabilitatea energetică și inflația ridicată), ONU a creat numeroase parteneriate noi cu diverși omologi guvernamentali, ministere de resort și alte instituții publice pentru dezvoltarea și implementarea schemelor de protecție socială și a mecanismelor de compensare a energiei, cu scopul de a asigura protecția și incluziunea socială a refugiaților și a familiilor gazdă, precum și a populației vulnerabile din Moldova.

Organizația Națiunilor Unite a continuat să colaboreze cu Biroul Național de Statistică. În 2022, a fost înființat Consiliul Sectorial al asistenței externe în domeniul statisticii oficiale (CSAE) și coprezidat de coordonatorul rezident al ONU Moldova. Scopul Consiliului este de a coordona în mod eficient și de a valorifica asistența externă în domeniul statisticii oficiale, cu scopul final de a asigura dezvoltarea durabilă a statisticilor naționale.

Sursa foto: Biroul Național de Statistică

Parteneriate cu sectorul privat

Mai multe inițiative importante, cum ar fi politicile și spațiile favorabile familiei la locul de muncă, includerea persoanelor cu dizabilități pe piața muncii, combaterea singurătății și a excluziunii în rândul cetățenilor în vârstă, precum și reducerea consumului de energie al clădirilor și a poluării asociate, au fost continuate și extinse în 2022 prin intermediul unor parteneriate eficiente cu societăți din sectorul privat și asociații de afaceri. Moldcell, Orange și Moldtelecom, Premier Energy, Asena Textil, Panilino, Apius și Ziphouse, Bayer Pharmaceuticals, CET Nord, Camerele de Comerț Moldovenească și Americană și alții (pentru lista completă a partenerilor, a se vedea Anexa 1) se numără printre „campionii” care promovează agenda ODD în colaborare cu ONU Moldova.

Noi inițiative comune au început în 2022 prin parteneriat cu Asociația Investitorilor Străini, Viorica Cosmetic, Crunchyroll și Orange. Au fost puse în aplicare inițiative inovatoare, cum ar fi potrivirea locurilor de muncă și consilierea în domeniul muncii, reducerea muncii informale, ecologizarea întreprinderilor, crearea de spații de îngrijire a copiilor și de alăptare, sprijinirea îmbătrânirii sănătoase, incluziunea economică a persoanelor aflate în situații dificile și altele.

Ca răspuns la criza refugiaților, ONU a încheiat parteneriate cu sectorul privat pentru a sprijini integrarea refugiaților în societatea moldovenească. Mai multe IMM-uri din domeniul IT au fost angajate în co-proiectarea de soluții digitale pentru oportunități sectoriale (energie, sănătate, educație) și catalizatori fundamentali (identitate digitală/semnătură digitală) etc. De exemplu, a fost creată o nouă platformă digitală pentru a ajuta refugiații ucraineni să beneficieze de formare, să găsească locuri de muncă și să se integreze pe piața muncii din Moldova. Platforma utilizează markeri de proximitate pentru a alerta potențialii candidați cu privire la oportunitățile de angajare din apropierea locului lor de reședință. Acest lucru este important, deoarece mulți refugiați locuiesc în regiuni și raioane îndepărtate, în timp ce majoritatea oportunităților anunțate pe site-uri similare sunt concentrate în capitală.

Sursa foto: PNUD Moldova

Pentru a sprijini punerea în aplicare a normelor privind egalitatea de gen de către sectorul privat, ONU a facilitat semnarea Principiilor de abilitare a femeilor (PAF) de către 17 companii³ locale. Activitatea va continua și în 2023 și ulterior, pentru a atrage mai multe companii să se alăture acestei inițiative.

În 2022, ONU a efectuat o [Analiză a impactului afacerilor asupra realizării drepturilor copiilor în Republica Moldova](#), care a examinat (i) impactul potențial și real pe care afacerile din Moldova îl au asupra drepturilor copiilor, cu un accent deosebit pe cei mai vulnerabili, și (ii) oportunitățile de valorificare în continuare a inițiativelor existente pentru a obține un comportament de afaceri responsabil pentru copii în Moldova.

ONU, în cooperare cu Camera de Comerț Americană și PwC, a sprijinit adoptarea și punerea în aplicare a standardelor de mediu, sociale și de guvernare (SMG) de către companiile moldovenești. În cadrul acestei inițiative companiile moldovenești fac primii pași pentru a încorpora cerințele și standardele de raportare a indicatorilor de mediu, sociali și de guvernare în strategiile lor de afaceri și pentru a asigura o dezvoltare economică durabilă în conformitate cu tendințele actuale către o economie circulară.

Cooperarea cu instituțiile financiare internaționale

ONU a încheiat un parteneriat cu Banca Mondială pentru a efectua prima evaluare a managementului finanțelor publice receptivă la gen, ca parte a [Evaluării cheltuielilor publice și a responsabilității financiare](#) (CPRF) a Republicii Moldova, publicată în 2022. Evaluarea a examinat modul în care dimensiunea de gen este integrată în sistemul financiar public la toate nivelurile, cu recomandări de îmbunătățire a domeniilor lipsite de

echilibru de gen și de prejudecăți. Aceasta face parte dintr-o inițiativă mai amplă în cadrul căreia Guvernul Republicii Moldova s-a angajat să consolideze eforturile de egalitate de gen prin construirea unui sistem de urmărire și raportare a cheltuielilor legate de gen în gestionarea finanțelor publice în cadrul Actualizărilor Memorandumului de Politici Economice și Financiare cu FMI.

De asemenea, EȚONU a cooperat cu succes cu Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare în vederea implementării unui sistem digital pentru Serviciul Vamal al Republicii Moldova, care a inclus un tablou de bord pentru comercianți, un sistem de gestionare a deciziilor vamale, implementarea de instrumente vamale fără suport de hârtie/mobile și alte caracteristici. Cooperarea vizează consolidarea capacității Serviciului Vamal de a îmbunătăți comerțul și fluxurile de bunuri și servicii de trecere a frontierei.

Sprijin pentru noi instrumente de finanțare

ONU a sprijinit Guvernul Republicii Moldova în crearea Fondului de reducere a vulnerabilității energetice - în cadrul bugetului de stat cu sprijinul financiar al Uniunii Europene și al Guvernului Slovaciei. ONU a oferit sprijin pentru crearea fondului, dezvoltarea sistemului informațional, instruirea asistenților sociali, crearea și funcționarea centrului de apel, precum și pentru campania de informare dedicată fondului. În prezent, fondul este capitalizat de UE, Germania, Suedia, Elveția și alți parteneri de dezvoltare, și reprezintă un instrument cheie al Guvernului pentru a aborda vulnerabilitatea energetică și pentru a oferi compensații populației vulnerabile din Moldova.

Cooperarea sud-sud

Cooperarea dintre Republica Moldova și India în domeniul datelor a fost împărtășită în cadrul unui eveniment secundar organizat în cadrul Expoziției Globale de Dezvoltare Sud-Sud 2022 cu sprijinul Fondului de Parteneriat pentru Dezvoltare India-ONU. În cadrul evenimentului, Biroul Național de Statistică din Republica Moldova și-a împărtășit experiența în elaborarea registrului statistic al populației și utilizarea surselor de date administrative pentru a produce statistici oficiale bazate pe cunoștințele partajate anterior cu Estonia, Slovenia, Finlanda, Spania, Țările de Jos și India.

³ WEPs are a set of Principles offering guidance to business on how to promote gender equality and women's empowerment in the workplace, marketplace, and community. The WEPs foster equal pay for work of equal value, gender-responsive supply chain practices and zero tolerance against sexual harassment in the workplace.

REZULTATELE PRINCIPALE ALE PARTENERIATELOR INOVATOARE

4 companii private au creat **spații prietenoase familiei** (alăptare, locuri de joacă, spații de îngrijire a copiilor) la locul de muncă

1.6 milioane de persoane au beneficiat de compensații la plata facturilor prin intermediul **Fondului de vulnerabilitate energetică** instituit

700,000 de gospodării au redus consumul de energie electrică cu **1,3%** în cadrul unui program Nudging

4 **clustere economice emergente** create pentru a asigura o mai mare integrare în lanțurile valorice ale UE și pentru a promova creșterea ecologică și durabilă

Evaluarea finanțelor pentru dezvoltare și evaluările cheltuielilor sectoriale informează reformele critice pentru a stimula redresarea durabilă și realizarea ODD.

301 apartamente din 6 clădiri rezidențiale au îmbunătățit distribuția energiei termice, generând economii de **30%** pentru facturile de energie electrică și încălzire ale gospodăriilor

1 **platformă de telemedicină dezvoltată și testată** în două orașe regionale din Moldova

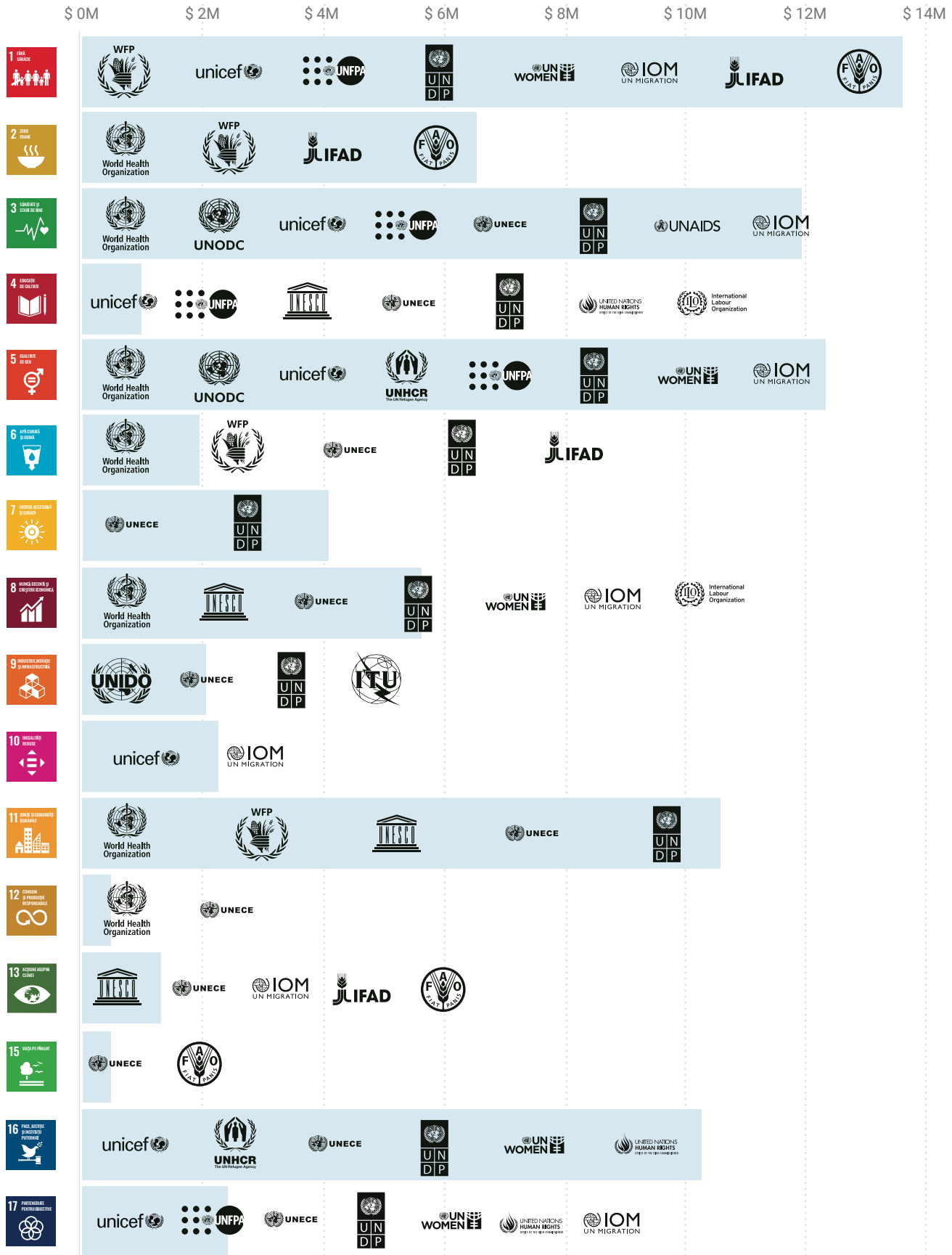
Sursa foto: UN Women

Resurse financiare disponibile pentru fiecare ODD

Finanțarea ODD

Primele cinci ODD-uri care au primit finanțare în Moldova prin sprijinul EȚONU sunt ODD 1, 3, 5, 11 și 16.

A fost elaborată Analiza finanțării dezvoltării ODD în Moldova în 2022, care oferă o imagine de ansamblu a fluxurilor de finanțare publică, privată, internațională și națională, și un set de recomandări cu privire la modul de consolidare în continuare a accentului pe finanțarea Agendei 2030.

2.4. REZULTATELE COOPERĂRII MAI MARI ȘI MAI EFICACE A ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE: COERENȚA, EFICACITATEA ȘI EFICIENȚA ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE

Rezultatele re poziționării sistemului de dezvoltare al Organizației Națiunilor Unite

În 2022, punerea în aplicare a reformei sistemului de dezvoltare al Organizației Națiunilor Unite a continuat să înregistreze progrese. Programul Alimentar Mondial a devenit cea de-a 26-a agenție care s-a alăturat EȚONU, contribuind astfel la consolidarea sprijinului integrat pe care Organizația Națiunilor Unite îl poate oferi țării pe baza nevoilor și a contextului în schimbare.

EȚONU a consolidat colaborarea între agenții prin dezvoltarea în comun a următorului Cadru de Cooperare pentru Dezvoltare Durabilă ONU-Moldova, care a fost semnat cu Guvernul în noiembrie 2022. Cadru de cooperare a fost susținut de date și analize solide, iar informațiile sunt accesibile pe scară largă prin intermediul tabloului [de bord comun de analiză de țară](#).

EȚONU și-a demonstrat angajamentul față de transparență și responsabilitate prin punerea la dispoziția publicului a [planurilor de lucru comune](#) anuale printr-un tablou de bord interactiv. Tabloul de bord evidențiază sprijinul ONU pentru anumite grupuri vulnerabile, precum și angajamentele generale privind drepturile omului și egalitatea de gen.

A nu lăsa pe nimeni în urmă a rămas o prioritate absolută în 2022, în special în ceea ce privește răspunsurile de urgență pentru refugiați și socio-economice. ONU și Banca Mondială au lansat împreună o evaluare cuprinzătoare a [egalității de gen](#), iar EȚONU a coordonat sprijinul pentru foaia de parcurs a Guvernului în vederea punerii în aplicare a ratificării Convenției de la Istanbul și a consolidării activității comune privind egalitatea de gen și abilitarea femeilor. În plus, EȚONU a continuat să coopereze și să consolideze mecanismele inter-agenții pentru a preveni exploatarea sexuală și abuzul sexual, pentru a promova egalitatea de gen, incluziunea persoanelor cu dizabilități și pentru a implica tinerii. Comitetul Consultativ al Tinerilor și Adolescenților ONU (CCTA ONU) a ajutat la integrarea priorităților tinerilor în documentele de bază ale EȚONU, inclusiv în CCDD-ONU pentru 2023-2027 și a contribuit la realizarea ODD în Moldova, cu accent pe educația de calitate, acțiunile climatice, drepturile omului și egalitatea de gen.

În 2022, 16 agenții ale ONU au pus în aplicare 14 inițiative comune (5 noi și 9 în curs de desfășurare). Extinderea programării comune evidențiază eficacitatea acestei abordări, care reunește expertiza tehnică a agențiilor pentru o mai bună coerență, efect de pârgă și eficacitate a rezultatelor. Aproximativ 7 milioane de dolari SUA în resurse noi au fost mobilizate pentru programe comune (care urmează să fie puse în aplicare până în 2025) care vizează sprijinul pentru politici de urgență, consolidarea păcii și coeziunea socială, sprijinul pentru refugiații ucraineni, sprijinul pentru promovarea drepturilor omului în regiunea transnistreană, consolidarea integrității și fiabilității expertizei medico-legale, combaterea stigmatizării și discriminării femeilor și fetelor cu dizabilități din Moldova și altele.

Rezultatele comunicării ca un tot întreg

În 2022, eforturile de comunicare ale Organizației Națiunilor Unite s-au bazat pe cele patru obiective principale ale Strategiei de Comunicare a Organizației Națiunilor Unite în Moldova pentru 2018-2022 și ale Planului de Comunicare pentru 2022, aliniat la CPDD ONU. În plus, din cauza războiului din Ucraina vecină, Grupul de comunicare al Organizației Națiunilor Unite (GCONU) a trebuit să își adapteze eforturile de comunicare. S-a pus un accent considerabil pe evidențierea în comun a sprijinului acordat de EȚONU cetățenilor moldoveni, în special celor mai vulnerabili și marginalizați, dar și refugiaților și familiilor-gazdă, precum și Guvernului.

Pe tot parcursul anului, GCONU a implementat cu succes patru campanii de sensibilizare, precum și o serie de activități de comunicare. Aceasta a inclus campanii bine stabilite ale Organizației Națiunilor Unite, cum ar fi «16 zile de activism împotriva VBG».

O nouă campanie a fost lansată în 2022 - «Rupe tăcerea. Suntem alături de tine.» - care vizează răspândirea unei politici de toleranță zero față de toate formele de violență în bază de gen și sensibilizarea refugiaților și a comunităților gazdă cu privire la serviciile de prevenire și răspuns la violența de gen existente în Republica Moldova.

În contextul celei de-a 30-a aniversări a aderării Republicii Moldova la Organizația Națiunilor Unite, a fost elaborată și implementată o campanie comună de informare, subliniind rezultatele obținute de țară cu sprijinul ONU și promovând valorile și prioritățile ONU la nivel național și local. Campania a ajuns la peste 500.000 de persoane.

În 2022, GCONU a continuat să colaboreze îndeaproape cu GCAT ONU, implicându-i activ în promovarea mesajelor cheie ale campaniilor ONU, precum și a valorilor și priorităților ONU. Una dintre aceste campanii este «ODD în școala ta», în cadrul căreia peste 750 de elevi au fost învățați cum să contribuie zilnic la realizarea ODD-urilor și, astfel, să contribuie la construirea unui viitor mai bun acasă.

Rezultatele operării ca un tot întreg

În 2022, EȚONU a continuat să pună în aplicare Strategia operațiunilor comerciale 2.0 pentru a promova eficiențe suplimentare prin colaborarea eficientă în domeniile resurselor umane, achizițiilor, finanțelor, administrației și serviciilor TIC.

Colaborarea eficientă în ceea ce privește achizițiile, administrația și liniile de servicii TIC s-a soldat cu economii de 108.111 de dolari SUA din activități operaționale comune. Treisprezece acorduri pe termen lung au fost prelungite sau stabilite în 2022 cu societăți locale și consultanți individuali pentru achiziții repetate de bunuri și servicii.

Macroevaluarea sistemului de gestionare a finanțelor publice (GFP) din Republica Moldova pentru noul ciclu CCDD-ONU (2023 - 2027) pentru a asigura o cunoaștere adecvată a mediului de gestionare a finanțelor publice în care agențiile efectuează transferuri de numerar către partenerii de implementare. Rezultatele vor permite agențiilor ONU să ia decizii adecvate cu privire la modul de transfer de fonduri. Au fost continuate eforturile de integrare a drepturilor omului în achizițiile publice și în operațiuni. De exemplu, clauza de nediscriminare în ceea ce privește ocuparea forței de muncă a fost actualizată pentru a încuraja persoanele cu dizabilități să candideze la locurile de muncă oferite de ONU.

REZULTATELE CHEIE ALE ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE CARE LUCREAZĂ MAI MULT ȘI MAI BINE ÎMPREUNĂ

26 de entități formează EȚONU

Noul **Cadru de Cooperare pentru Dezvoltare Durabilă 2023-2027** semnat de ONU cu Guvernul Republicii Moldova

14 inițiative comune puse în aplicare de 11 agenții ale ONU

7 milioane de dolari SUA mobilizați pentru noi programe și proiecte comune, care vor fi implementate în cadrul noului cadru de cooperare

4 campanii de comunicare comune mari implementate

Criza socio-economică și crizele refugiaților cauzate de războiul din Ucraina au fost abordate prin intermediul **Ofertei comune a ONU de răspuns la situațiile de urgență pentru dezvoltare și al Planului inter-agenții de răspuns pentru refugiați.**

Economii de **108,111 dolari SUA** realizate datorită activităților operaționale comune

Transparența, comunicarea și responsabilitatea EȚONU s-au îmbunătățit datorită **tabloului de bord al planului de lucru comun și al tabloului de bord privind analiza comună a datelor de țară**

2.5. LECȚII ÎNVĂȚATE

Valorificând parteneriatele existente cu sectorul privat și consolidând eforturile comune se poate obține un impact mai mare. Colaborarea cu sectorul privat în timpul intervențiilor de urgență a sporit impactul activității ONU și a permis ONU să ajungă la noi beneficiari într-un mod mai eficient. De exemplu, în timpul punerii în aplicare a Fondului pentru vulnerabilitatea energetică și a sprijinului acordat politicilor favorabile familiei.

Îmbunătățirea coordonării familiei ONU poate duce la o mai bună aliniere la prioritățile naționale. În 2022, reuniunile grupurilor de coordonare inter-agenții ale ONU au atins un nou nivel prin includerea guvernului în conversații. Acest lucru a permis existența unui singur punct de discuție și de schimb de informații cu privire la diferite aspecte legate de dezvoltare. Grupurile de rezultate revigorată pot reuni diverse expertize din cadrul entităților ONU pentru a sprijini procesul de integrare în UE în Moldova.

Îmbunătățirea accesului la informațiile privind activitățile și proiectele ONU poate duce la o mai mare transparență și coordonare între entitățile ONU și cu partenerii acestora. În 2022, ONU a pus la dispoziția tuturor informațiile din sistemul său intern de raportare UN Info. [Tabloul de bord al planului comun de lucru](#) permite accesul la informații financiare, despre parteneri, activități precum și informații privind progresele înregistrate de fiecare agenție prezentă în țară.

Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a îmbunătăți coordonarea în sectoare specifice prin activarea consiliilor sectoriale și prin acordarea de sprijin tehnic ministerelor pentru coordonarea cu partenerii. ONU va asista Ministerul Agriculturii, Ministerul Muncii și Protecției Sociale și Cancelaria de Stat în activarea diferitelor forumuri de coordonare.

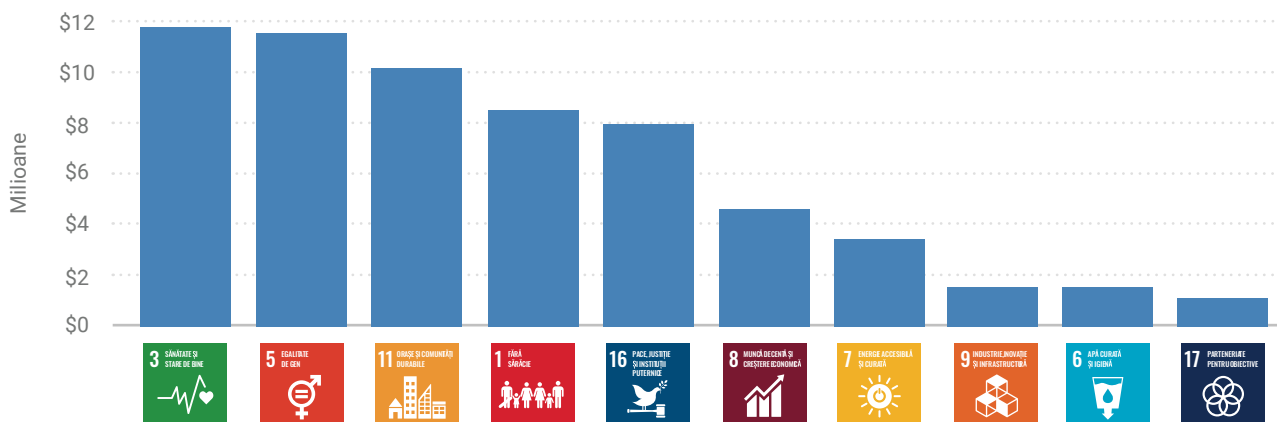
Cadrul adițional privind asistența umanitară, pentru dezvoltare și pace (Nexus) a demonstrat, în 2022, că este nu doar extrem de necesar să se asigure soluții durabile în Moldova, dar și că soluții extrem de relevante pot fi concepute pentru asigurarea durabilității și consolidarea capacităților naționale. Un exemplu în acest sens este programul comun pus în aplicare de către EȚONU de a oferi asistență în numerar gospodăriilor vulnerabile, bazându-se pe structurile naționale existente și consolidându-le.

Activități continue pentru a asigura eficiența operațiunilor între agenții. Punerea în aplicare a BOS a permis creșterea economiilor datorită operațiunilor comune. În plus, noile agenții care au sosit în țară pentru răspunsul la refugiați și răspunsul de urgență au putut accesa acordurile pe termen lung pentru a mobiliza rapid sprijinul. Această experiență a pus bazele unor acorduri ulterioare privind operațiunile pe termen lung.

Implicarea tinerilor (CCTA ONU) în promovarea ODD în rândul semenilor lor s-a dovedit a fi un succes în educarea tinerei generații cu privire la modul în care se poate construi un viitor durabil acasă. În 2023, CCTA ONU va beneficia de un sprijin mai mare din partea EȚONU pentru a atinge un impact mai mare.

2.6. SINTEZĂ FINANCIARĂ ȘI MOBILIZAREA RESURSELOR

Cheltuieli în cadrul CPDD ONU 2018-2022 în 2022 pentru primele 10 ODD-uri

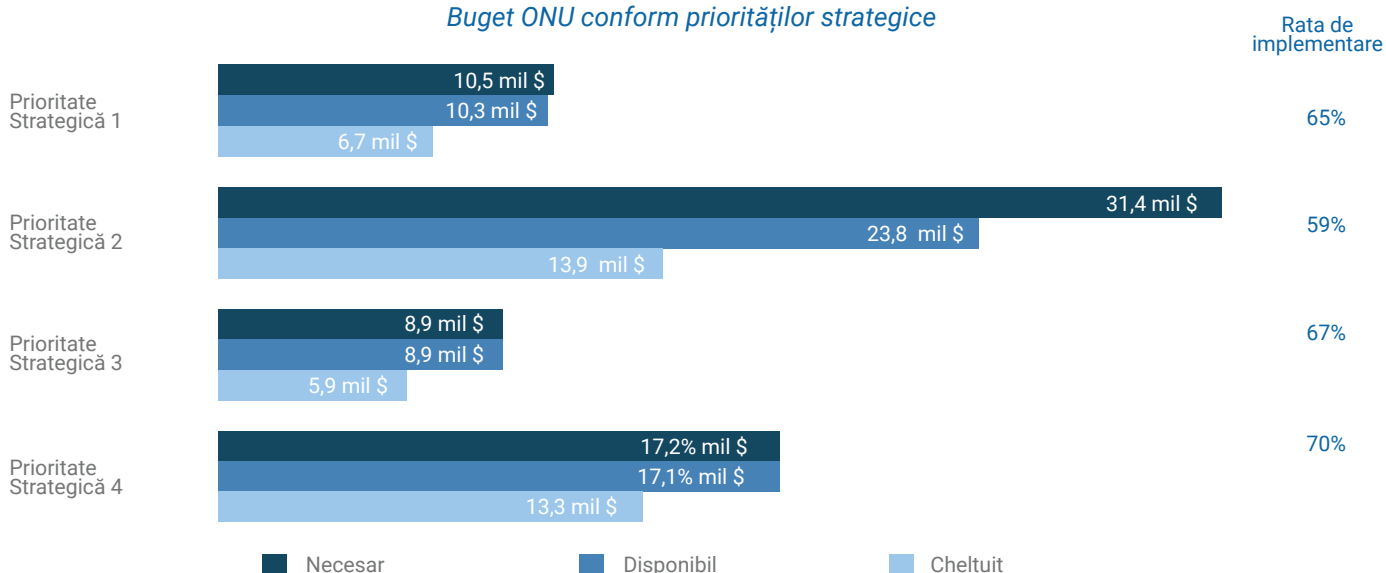

După cum reiese din planurile de lucru anuale comune ale EȚONU pentru 2022, elaborate în cadrul CPDD ONU pentru 2018-2022, bugetul total necesar planificat al Organizației Națiunilor Unite în Moldova pentru anul respectiv a fost de 67,8 milioane de dolari SUA, cu resurse disponibile de 60 de milioane de dolari SUA. Rata de livrare a ajuns la 66%, situându-se la 39,8 milioane de dolari SUA. Performanța execuției bugetare se explică prin dificultățile legate de program și de implementarea proiectelor, provocate de multiplele crize cu care s-a confruntat Moldova din cauza războiului din Ucraina.

Buget ONU, total

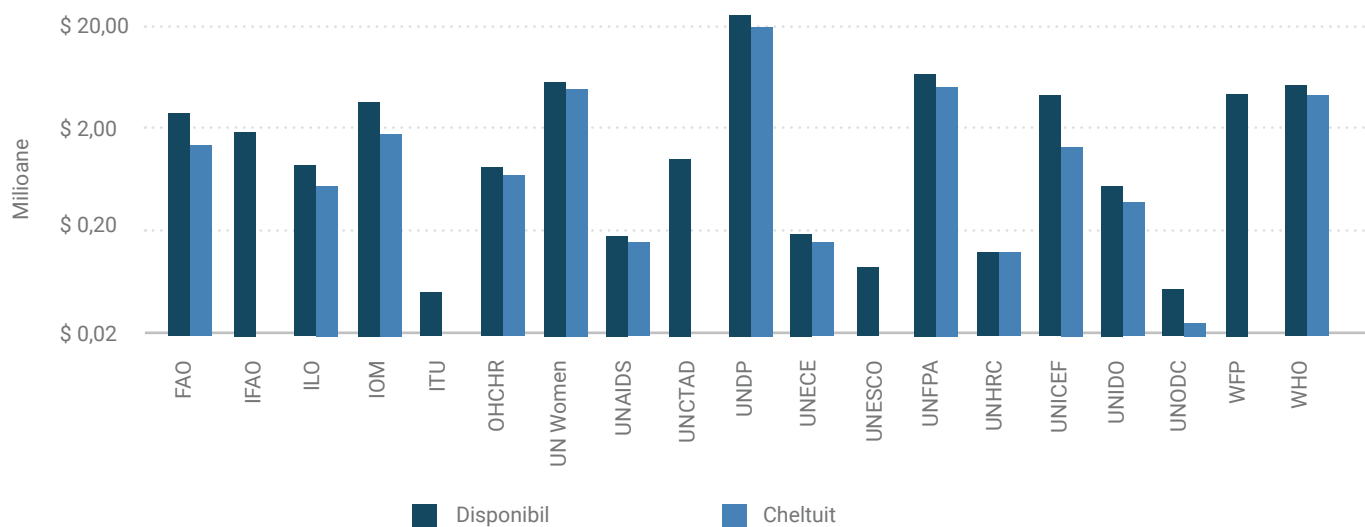
Buget ONU conform priorităților strategice

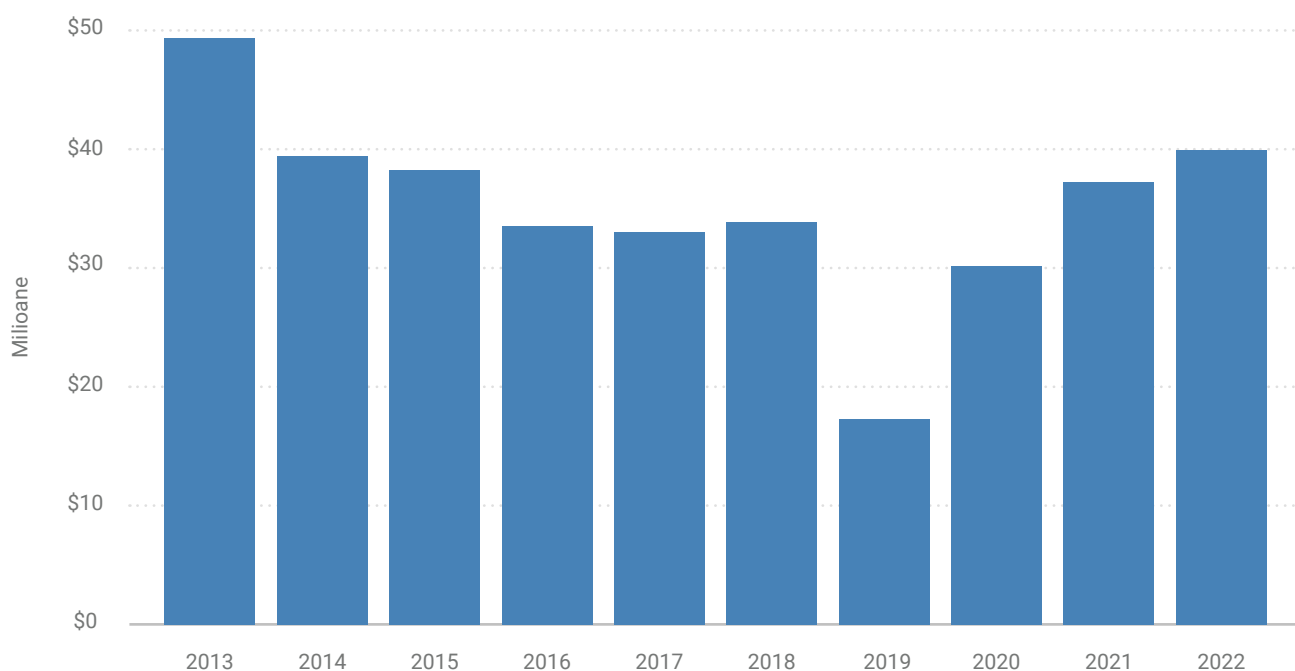
Bugetul inițial necesar pentru 2022 a depășit volumul de finanțare de la sfârșitul anului din cauza resurselor suplimentare mobilizate în contextul războiului din Ucraina, precum și a creșterii semnificative a programelor de sprijin social.

Creșterea economică a fost domeniul prioritar care a necesitat cele mai multe resurse (31,4 milioane de dolari SUA), urmat de serviciile sociale (17,1 milioane de dolari SUA), buna guvernare (10,5 milioane de dolari SUA) și climatul și reziliența (8,9 milioane de dolari SUA).

Buget disponibil și implementat per Agenții

Gradul de implementare a bugetului, pe ani

În 2022, mai multe fonduri fiduciare cu donatori multipli au reprezentat instrumente importante pentru canalizarea resurselor pentru proiecte comune. Printre acestea se numără [Fondul fiduciar multi-partener \(FFMP\) al Parteneriatului pentru ODD-uri din Moldova 2030](#), [Fondul de consolidare a păcii](#), [Fondul fiduciar pentru securitate umană](#) și [Fondul comun pentru ODD](#). Prin intermediul acestor FFMP-uri, EȚONU a mobilizat 7,1 milioane de dolari SUA în 2022 (care urmează să fie implementate până în 2025). Principalii donatori ai FFMP-urilor sunt guvernele Suediei, Elveției, Austriei și altor parteneri de capitalizare.

ONU Moldova și-a continuat activitatea dedicată creșterii programării comune (multi-agenții), în conformitate cu angajamentul său în cadrul mobilizării comune a resurselor. În 2022 au fost elaborate 6 noi programe comune. Acestea au acoperit sprijinul pentru integrarea refugiaților, sprijinul urgent pentru resursele agricole, acțiunile de consolidare a păcii și de coeziune și inițiativele de sprijinire a politicilor.

CAPITOLUL 3: PRIORITĂȚILE ECHIPEI DE ȚARĂ A ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE PENTRU ANUL 2023

În 2023, EȚONU va începe punerea în aplicare a noului cadru de dezvoltare durabilă al ONU pentru perioada 2023-2027. Accentul se va pune pe promovarea realizării ODD și pe accelerarea implementării Agendei 2030 în Moldova. Noul plan va lua pe deplin în considerare contextul în schimbare și impactul socioeconomic cauzat de criza din Ucraina, precum și legătura dintre domeniul umanitar și cel dintre dezvoltare și pace, pentru a se asigura că obiectivele comune au fost convenite și sunt puse în aplicare soluții durabile.

Vor continua eforturile de îmbunătățire și coordonare a inovațiilor în afaceri care generează creșteri ale eficienței, sinergiilor și coerenței în cadrul Organizației Națiunilor Unite Moldova: Pe parcursul anului 2023 se preconizează că EȚONU își va actualiza Strategia privind operațiunile comerciale pentru a promova operațiunile comune de afaceri, participarea tinerilor la forța de muncă, asigurarea în continuare a echilibrului de gen în ceea ce privește personalul și incluziunea persoanelor cu dizabilități.

EȚONU va accelera, de asemenea, punerea în aplicare a planului său din 2023 privind prevenirea exploatarei și a abuzului sexual, cu un accent deosebit pe punctele focale desemnate de agențiile de formare și pe punerea în aplicare a POS PSEA, recent aprobat.

Asigurarea că ascultăm și implicăm populația, în special a celor care au rămas cel mai mult în urmă: Ascultând vocile diferitelor părți interesate, va asigura faptul că EȚONU în Moldova rămâne receptivă la nevoile populației pe care o deservește. Pentru a promova această comunicare, a fost selectată o nouă cohortă de grupuri consultative pentru tineret. În plus, EȚONU va purta conversații comune cu reprezentanți ai grupurilor vulnerabile prin intermediul grupurilor de rezultate.

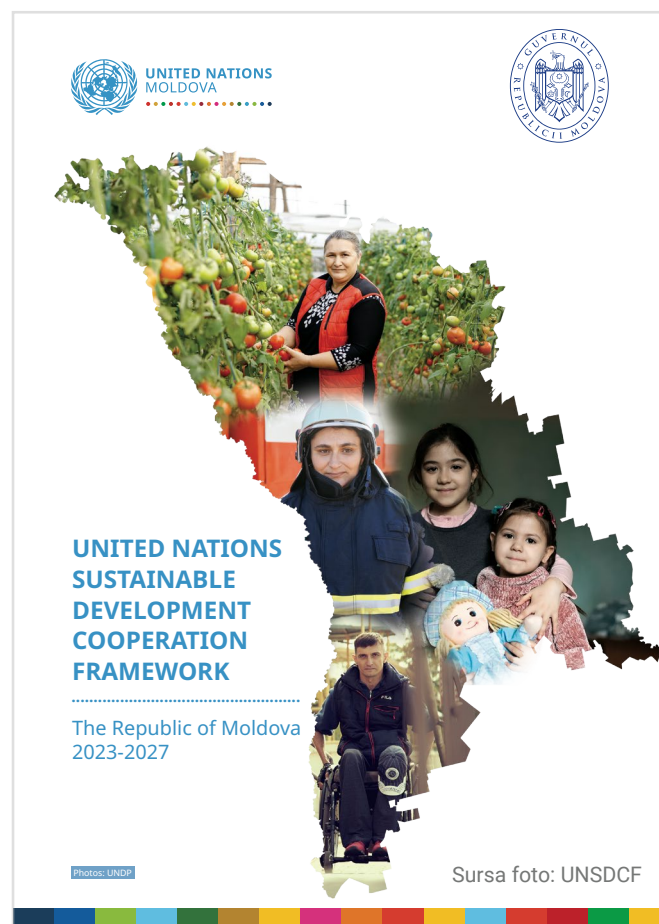
Sprrijinirea țării în procesul de integrare în UE prin identificarea și asigurarea faptului că cele mai bune resurse din partea ONU sunt pregătite să asiste guvernul în reformele necesare și în punerea în aplicare a recomandărilor. Coordonarea ofertei se va face de către coordonatorul rezident pentru a asigura suport și comunicare coerentă.

EȚONU va continua să pună în aplicare Oferta de răspuns la situații de urgență pentru dezvoltare pentru a sprijini reducerea riscurilor, reziliența și consolidarea capacităților pentru cei mai afectați de criză. În acest sens, EȚONU va promova **integrarea eficienței energetice în toate programele.**

Promovarea unei coordonări eficiente pentru a reduce povara asupra guvernului. Pe lângă participarea guvernului la reuniunile grupurilor de rezultate, EȚONU va implementa noi modalități de coordonare comună cu BNS.

Promovarea și susținerea valorilor, standardelor și principiilor fundamentale ale Cartei Organizației Națiunilor Unite, inclusiv respectarea și protecția drepturilor omului și a egalității de gen, precum și asigurarea că nimeni nu este lăsat în urmă: EȚONU va desfășura campanii și activități de comunicare și de sensibilizare pentru a spori informarea și acțiunile în vederea punerii în aplicare a Agendei 2030 și a ODD. EȚONU intenționează să implementeze următoarele campanii în 2023: «Susținem incluziunea», «16 zile de activism împotriva violenței de gen», «Premiile pentru drepturile omului 2023» și «Acțiune pentru climă».

EȚONU va contribui, de asemenea, la punerea în aplicare a [Strategiei Organizației Națiunilor Unite pentru tineret 2030](#) și a [Strategiei Organizației Națiunilor Unite pentru incluziunea persoanelor cu dizabilități](#), în special în domeniile în care sunt necesare eforturi suplimentare.

ANEXA I: LISTA PRINCIPALILOR PARTENERI DE FINANȚARE AI SISTEMULUI DE DEZVOLTARE AL ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE ÎN ȚĂRĂ ÎN 2022

-
- ❖ Australia
  - ❖ Austria
  - ❖ Danemarca
  - ❖ Endava
  - ❖ Estonia
  - ❖ Uniunea Europeană/Comisia Europeană
  - ❖ Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
  - ❖ Cehia
  - ❖ Germania
  - ❖ Alianța Mondială pentru Vaccinuri și Imunizare (GAVI)
  - ❖ Fondul Global de Mediu
  - ❖ Fondul Global pentru Combaterea SIDA, Tuberculozei și Malariei
  - ❖ Parteneriatul global pentru educație
  - ❖ Fondul verde pentru climă
  - ❖ India-Fondul ONU pentru Parteneriat pentru Dezvoltare
  - ❖ Agenția Internațională pentru Energie Atomică
  - ❖ Japonia
  - ❖ Moldova
  - ❖ Țările de Jos
  - ❖ Norvegia
  - ❖ Republica Coreea
  - ❖ România
  - ❖ Slovacia
  - ❖ Fundația Soros
  - ❖ Suedia
  - ❖ Elveția
  - ❖ Cadrul UNAIDS pentru buget unificat, rezultate și responsabilizare
  - ❖ Fondul tematic pentru protecția copilului al UNICEF
  - ❖ Fondul tematic pentru educație al UNICEF
  - ❖ Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord
  - ❖ Fondul comun al ONU pentru ODD
  - ❖ Fondul fiduciar al ONU pentru consolidarea păcii
  - ❖ Fondul fiduciar al ONU pentru securitate umană
  - ❖ Statele Unite ale Americii
  - ❖ Parteneriatul pentru acoperirea universală cu servicii de sănătate

ANEXA II. ANEXA I: LISTA PRINCIPALILOR PARTENERI DE IMPLEMENTARE AI SISTEMULUI DE DEZVOLTARE AL ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE ÎN ȚARĂ ÎN 2022

Instituțiile de stat și publice din Republica Moldova

Unitatea teritorial-administrativă Găgăuzia
Departamentul Poliției de Frontieră
Biroul relații cu diaspora
Biroul politici de reintegrare
Centrul pentru Achiziții Publice Centralizate în Sănătate
Centrul pentru combaterea traficului de persoane
Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral
Primăria Chișinău
Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității (Consiliul Egalității)
Serviciul Vamal
Consiliul Economic pe lângă Prim-ministru
Agenția de Guvernare Electronică
Agenția pentru Eficiență Energetică
Inspectoratul General pentru Situații de Urgență
Inspectoratul General al Poliției
Unitatea administrației publice locale (UAPL)
Administrația publică locală
Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale
Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
Ministerul Culturii
Ministerul Economiei
Ministerul Educației și Cercetării
Ministerul Mediului
Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene
Ministerul Finanțelor
Ministerul Sănătății
Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale
Ministerul Afacerilor Interne
Ministerul Muncii și Protecției Sociale
Ministerul Apărării Naționale
Biroul Național de Statistică
Autoritățile municipale
Agenția Națională pentru Sănătatea Publică
Agenția Națională Asistență Socială
Biroul Național de Statistică
Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii
Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor
Casa Națională de Asigurări în Medicină
Institutul Național al Justiției
Administrația Națională a Penitenciarelor (ANP)
Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației
Biroul Avocatului Poporului
Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (ODA)
Parlamentul Republicii Moldova
Avocatul Poporului pentru drepturile copilului
Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale (PCCOCS)
Cancelaria de Stat

Sectorul privat

Camera de Comerț Americană
Asena Textil
Bayer Pharma
CET Nord
Crunchyroll
Asociația europeană de întreprinderi
Asociația Investitorilor Străini

Moldcell
Moldtelecom
Orange
Panilino
Premier Energy
Price Waterhouse Coopers
Forumul Semințelor Moldova
Sweet Mary LTD
Viorica Cosmetic
Ziphouse

Organizații internaționale

Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei
Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
Centrul Internațional «LA STRADA»
Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
Terre des Hommes
Banca Mondială
Rețeaua de îmbunătățire a bunăstării

Organizațiile societății civile

Alianța ONG-urilor active în domeniul protecției sociale a copilului și familiei (APSCF)
Centrul Industriilor Creative – Artcor
Artemida
Asociații de femei din sectoarele securității și apărării
Centrul de Susținere și Dezvoltare a Inițiativelor Civice «Rezonanța»
Centrul de Intervenție Timpurie «Voinicel»
Centrul «Contact- Cahul»
Centrul „Parteneriat pentru dezvoltare”
Centrul de Drept al Femeilor
Congresul autorităților locale din Moldova
Gender-Centru
Institutum Virtutes Civilis
Confederația Națională a Patronatelor din Moldova
Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova
Consiliul Național al Tineretului din Moldova
OSC “Motivație”
Coaliția Națională „Viața fără violență”
Societatea de Epidemiologie din Republica Moldova
OSC “IDIS Viitorul”
OSC TAKEDU
Agenția de prestare a serviciilor de ocupare din Macedonia de Nord
Programul Educațional “Pas cu Pas”
Asociația Obștească pentru Copii și Tineret «Făclia»
Centrul de Reabilitare a Victimelor Torturii
Clinica prietenoasă tinerilor
Centrele de Sănătate Prietenos Tinerilor
Centrul Media pentru Tineri

Mediul academic

Centrul Național de Formare, Asistență, Consiliere și Educație din Moldova (CNFACEM)
Grupul de experți “Expert-Grup”
Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie din Moldova
Academia de Administrare Publică

